

Fokus på trivsel

AF ANNE SOFIE HAMMER, FORPERSON FOR DANSK FORFATTERFORENING

Det er en kendt sag, at usikkerhed og utryghed ofte præger vores medlemmers dagligdag.

“Har vi en aftale, eller var det bare løse tanker?”

“Er det her en privat hyggesnak eller en form for jobsamtale?”

Den slags tanker tærer på kreativiteten. Derfor arbejder Dansk Forfatterforening på at forbedre forfattere, oversættere og illustrators arbejdsforhold – også når det kommer det psykiske arbejdsmiljø.

Arbejdet har to spor: Det ene spor er initieret af forlagene og omhandler psykisk arbejdsmiljø i bred forstand for både forlagsmedarbejderne og os. I det spor har Danske Forlag fået hjælp af konsulenter fra Dinesen & You, som blandt andet har faciliteret workshops for forlagsmedarbejdere og repræsentanter fra forfatterforeningerne – først hver for sig og siden samlet.

Ved siden af dette spor kører Dansk Forfatterforening sit eget spor, hvor vi via samtaler med forlagene sætter fokus på den ubalance i magt og handlekraft, som så ofte er med til at skabe utryghed i samarbejdsrelationerne.

De to forløb har således lidt forskellige indfaldsvinkler, men overordnet set det samme mål. Nemlig at højne trivsel, kommunikation og tryghed i samarbejdet. Erfaringerne fra lignende indsatser i andre brancher viser tydeligt,

at der ikke er noget quick-fix, når man ønsker at ændre en arbejdskultur. Det er de lange, seje træk og den vedvarende samtale om problemerne, der rykker.

Og selvom forlagsmedarbejdere set fra vores perspektiv har det relativt lettere, så tipper magtbalancerne også af og til den modsatte vej. Det efterlader forlagsmedarbejderne i situationer, hvor de dagligt skal håndtere balancen mellem kvalitet og arbejdspress og måske er angste for at være skyld i, at store forfatterskaber søger andre steder hen.

Det er naturligvis ikke Dansk Forfatterforenings job at håndtere forlagsmedarbejdernes trivsel. Det tager forlagene sig af. Men det er vigtigt for os at vide, at også forlagene har et ønske om at skabe tryghed og trivsel i samarbejdet. De lytter med interesse til de udsagn, som er kommet frem ved forfatternes workshop. Og de stiller sig velvilligt til rådighed for samtalerne om magt og afmagt i samarbejdsrelationerne. De ved også, at trivsel har betydning for kvaliteten.

Det er nok ikke al vores frustration og usikkerhed i arbejdet, som står til at ændre. Og da slet ikke med et snuptag. Men det arbejde, som nu er i gang, giver mig en tro på, at vi sagtens kan skubbe vores arbejdsforhold endda betragteligt i en bedre retning. Til glæde ikke bare for Dansk Forfatterforenings medlemmer, men for hele branchen og for kommende generationer af kreative mennesker. ✖

Forfatteren

ISSN 0105-0753
 Nr. 01-2026, 85. årgang
 Udgives af
 Dansk Forfatterforening

Ansvarshavende:
 Anne Sofie Hammer

Redaktør:
 Lene Møller Jørgensen
 redaktor@danskforfatterforening.dk

Bladudvalg:
 Lene Møller Jørgensen, Eva Parum (S),
 François-Éric Grodin (DOF),
 Jette Rydahl (BU), Cindy Lynn Brown (L),
 Simon Væth (Ill.), Thomas Dickson (F).

Grafisk design:
 salomet grafik

Forsideillustration:
 Rasmus Julius

Tryk:
 GraphicUnit ApS

Indsendte bidrag dækker ikke
 nødvendigvis redaktionens holdninger.
 Eftertryk af artikler er tilladt med
 kildeangivelse.
 Eftertryk af illustrationer er ikke
 tilladt.

Forfatteren udkommer fire gange årligt.
 Abonnement tegnes
 gennem Dansk Forfatterforening,
 pris: kr. 600.

Deadline til dette nummer
 var: 20. februar 2026
 Udgivelse: 9. marts 2026.

02-26	Deadline: 4. maj Udgivelse: 8. juni
03-26	Deadline: 7. september Udgivelse: 5. oktober
04-26	Deadline: 13. november Udgivelse: 14. december

Småt & godt
4-5

TEMA
Kreativ skrive- og tegneundervisning
6-17

Forfatterens egen stemme
18-19

Lysende grønne stjerner
20-25

Frit Rum
26-27

Generalforsamling 2026
28-35

Jura
36-37

Kalender
38

Portfolio
Elisabeth Bang-Nielsen
Bagsiden

RASMUS JULIUS har tegnet forsiden. Oprindelig uddannet reklametegner, i dag tegneserieforfatter og -tegner, illustratør og kunstmaler. Rasmus Julius underviser børn og voksne i at tegne og udtrykke sig i tegning. Han er aktuell med *Buster – en graphic novel om sorg*.

BIBLIOTEKSLOV

Flere partier er åbne over for at diskutere en ny bibliotekslov efter valget, skriver Altinget. Det sker, efter at tænketanken Cepos har kritiseret, at bibliotekerne arrangerer flere og flere oplæsninger, events, workshops mv. Danmarks Biblioteksforening er enig i behovet for at se nærmere på den 26 år gamle bibliotekslov, selvom foreningen har et noget andet afsæt end det, Cepos beskriver. Biblioteksforeningen ser gerne, at en ny bibliotekslov tager udgangspunkt i fire hovedområder, nemlig at skabe en ny læsekultur, gøre information tilgængelig, styrke den kritiske sans og fremme dialog og bæredygtig debat. ✖

KLUBBER

Læseklubber og læsefællesskaber har bidt sig fast på bibliotekerne, og der kommer hele tiden nye til. Det skriver TV2, som har talt med biblioteker i Halsnæs og Københavns Kommune. Københavns Hovedbibliotek har 50 læseklubber, og fordelt over alle byens øvrige 20 biblioteker er der omkring 180 læseklubber. "Vi oplever en skarp stigning. Vi får minimum 40 henvendelser om ugen om bogklubber," siger chef for Københavns Hovedbibliotek Sanne Caft. Halsnæs Bibliotekerne har omkring 40 bogklubber, ligesom de leverer bøger til en del private bogklubber. Der kan være flere forklaringer på populariteten, men læsefællesskaber og bogklubber er et aktivt tilbud af både bøgerne og socialt samvær, siger Katrine Rosenkrantz, kulturformidler i Frederiksværk, til TV2. ✖

PENGE

I år ruller bibliotekspengene ind på kontoen d. 9. april.

Det skriver Slots- og Kulturstyrelsen på deres hjemmeside. Minimumsgrænsen er på 1504 kr., det vil sige, at er man beregnet til et beløb under det, får man ikke pengene udbetalt. I stedet fordeles de til de ophavere, der får maksimalt 6.285 kr. udbetalt. Husk at tjekke titellisterne, og mangler der noget, så skriv til styrelsen inden d. 4. juni 2026. Og husk også, at bøger, der er udkommet i 2026, ikke udløser bibliotekspenge før til næste år. ✖

VINDER

Oversætter Elisabeth Bang-Nielsen fremviste et overlegent skarpt syn

og var derfor en klar vinder, da der skulle findes englevinger i Forfatterens julekonkurrence i Forfatteren #4 2025. Mød hende på bagsiden, hvor hun bl.a. fortæller om to forskellige arbejdsliv, og hvad der fascinerer og optager hende i oversættergerningen. ✖

INSHALLAH

Regeringen, SF og De Konservative er enige om en såkaldt sprogpakke.

Den er fremlagt af kulturminister Jakob Engel-Schmidt, som mener, at det danske sprog er truet af for mange engelske udtryk og fremmedord. Ord som inshallah, onboarding, crazy, sale og cringe udfordrer det danske sprog, ligesom udtrykket Oh my God, mener kulturministeren. Dansk Forfatterforening er ikke enig. "Et sprog, der står stærkt og får mulighed for at blomstre gennem forskning, oversættelse, fæl-

les fortællinger, poesi og læring, er nemlig ikke særlig udsat," skriver forperson Anne Sofie Hammer og viceforperson Juliane Wammen i en kommentar og fortsætter: "I stedet for fra politisk side at spænde seletøj på det danske sprog, svinge pisken over det og tvinge det i en bestemt – og forudbestemt – retning burde man måske indstille de evindelige besparelser på alle de institutioner, der kan få sproget til at næres og være leve-dygtigt – også i fremtidens globaliserede verden." ✖

AI

Den danske interesseorganisation DPCMO,

som repræsenterer en lang række nyhedsmedievirksomheder, aviser, fagblade og magasiner, har søgt den amerikanske tech-gigant OpenAI. DPCMO har gennem en årrække forsøgt at komme i dialog med OpenAI, der står bag ChatGPT, for at få dem til at holde op med at fodre deres kunstige intelligens med ophavsretsbeskyttet indhold. Men dialog og kontakt har vist sig umuligt, og næste skridt var et søgsmål, hedder det i en pressemeddelelse. "Kunstig intelligens skal udvikles på en måde, der beskytter yttrings- og informationsfrihed og vores fundamentale demokratiske værdier," siger Karen Rønde, direktør i organisationen, til MediaWatch. Hun mener, at sagen bør starte i landsretten, men at det også kan blive aktuelt, at sagen skal forbi EU-Domstolen i Luxembourg. "Vi forventer, at der kan ske hvad som helst. Det er vi klar til," siger Karen Rønde og understreger, at der kan gå mange år, inden sagen afgøres.

MOMS

Mange forfattere og illustratører får en del af deres indkomst gennem undervisning og workshops, men undervisning er nu gjort momspligtig, når den tilbydes uden for skole- og uddannelsessystemet. Tidligere var undervisning på private kursussteder fritaget for moms, hvis kurserne var af samme karakter som dem, der blev udbudt på skoler, uddannelsesinstitutioner, højskoler, aftenskoler og andre momsfritage institutioner. Sådan er det ikke længere.

I nogle tilfælde er undervisning dog stadig momsfritage. Bl.a. hvis undervisningen i sig selv er en kunstnerisk ydelse, f.eks. under huskunstnerordningen. Hvis deltagerne er under 30 år, og hvis un-

dervisningen har karakter af faglig, erhvervsrettet uddannelse med begrænset privat brug. Foredrag med udgangspunkt i egne bøger er heller ikke momspligtig. Momspligten indtræder kun, hvis du sælger momspligtige ydelser for over 50.000 kr. pr. kalenderår. Øvrige momspligtige indtægter skal dog også medregnes i de 50.000 kr. ✖

BOG EKSPORT

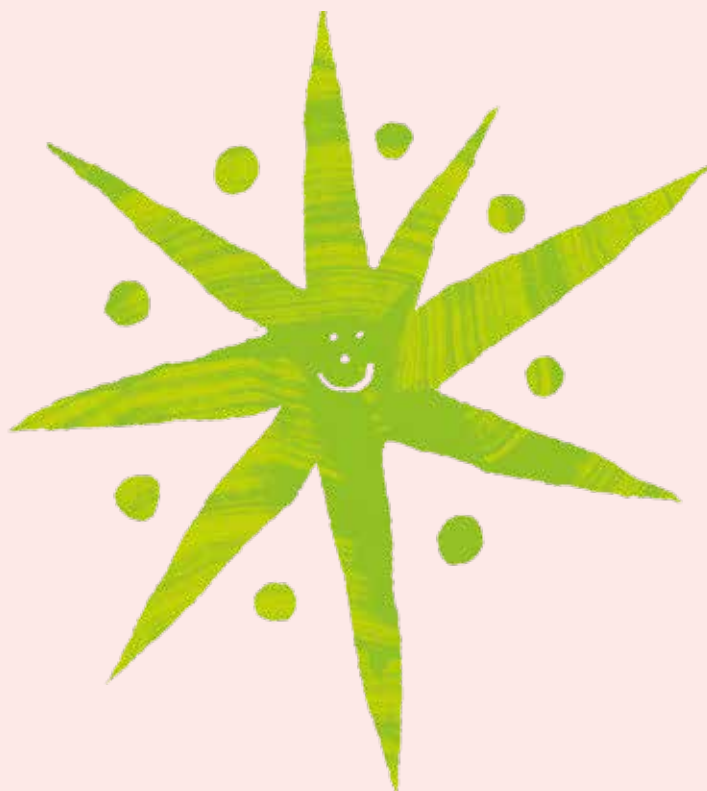
Svenskerne fører stort i Norden, når det handler om eksport af hjemlandets litteratur. I 2024 indbragte svenske bøger 55,6 millioner euro i salg af bogrettigheder til udlandet, mens det tilsvarende tal

for Danmark var 5,7 millioner euro – 2.027 svenske titler blev solgt, mod 417 danske. Også Norge og Finland eksporterer flere titler end Danmark.

Det er svensk underholdning, og især krimier, der sælger, og det er især tyskerne, der køber. Efterfulgt af de øvrige nordiske lande og det engelsksprogede marked.

Litteraturagent Lars Ringhof siger til Politiken, at Danmark har "kunstnerisk succesfulde eksempler, men de handles ikke for så mange penge."

Kulturministeriets handlingsplan for litteratur vil styrke indsatsen for at få danske bøger ud over landets grænser, bl.a. ved økonomisk støtte målrettet oversættelse og eksport af faglitteratur, lyrik og billedbåren litteratur, hedder det. ✖

RESILIENS

Det er en kold tid, som vi lever i, sang Kim Larsen allerede i 1976. Og det er det også nu, men som forfattere, skribenter og tegnere kan vi forsøge at skrive nye historier, der kan skabe indsigt, mod, håb, glæde og modstand, som gør, at vi kan leve i tusmørket.

I Forfatteren sætter vi fokus på litterær modstandskraft og resiliens i serien "Lyssende grønne stjerner" på side 20. ✖
Illustration: Simon Væth

Kreativ skrive- og tegneundervisning

Skriveværksteder, forfatterworkshops og kurser i kreativ skrivning, til dels også i tegning, er skudt op over hele landet de senere år. I folkeskolen, på aftenskoler, ungdomsskoler, universiteter, højskoler og som private kursustilbud. På et kursus om kreativ skrivning kan man måske lære at blive forfatter, men først og fremmest kan man lære at udtrykke sig, blive en bedre læser og lytter. På de kommende sider kan du møde en professor, to skriveundervisere og en tegneunderviser, som fortæller om læring og kreativitet.

AF ANNA BRIDGWATER OG LENE MØLLER JØRGENSEN

ILLUSTRATION: RASMUS JULIUS

Kreativ leg med ord og form

Jo, man kan godt lære at skrive kreativt, litterært og poetisk – men hvorfor, hvordan og hvor? Som så meget andet begyndte amerikanerne først med undervisning i *creative writing*. Herhjemme er vi også ved at komme efter det.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN OG ANNA BRIDGWATER

I Danmark er undervisning i *creative writing*, kreativ skrivning, forholdsvis nyt i modsætning til i USA, hvor det opstod som fag i forbindelse med litteraturundervisningen.

”I slutningen af 1800-tallet og frem til 1930’erne blev faget udviklet og er siden blevet til en akademisk disciplin i litteraturstudier,” fortæller **ANNE-MARIE MAI**.

Hun er mag.art. i litteraturhistorie, lic.phil. i nordisk litteratur og professor ved Institut for Kultur- og Sprogvidenskaber på SDU, Syddansk Universitet, hvor kreativ skrivning er og har været inddraget som en del af undervisningen.

”Universiteter i Iowa og North Carolina var de første til at tage undervisning i kreativ skrivning til sig dengang i 1930’erne og 1940’erne, og siden voksede faget til i dag at være både anerkendt og populært på mange amerikanske universiteter. Formålet var ikke, hverken dengang eller i dag, at skabe en forfatteruddannelse, men at gøre de studerende klogere på litteratur, styrke deres læsning, forståelse og analyse af litteraturen. Ideen var, at de ved selv at skrive oplevede, at tekster er noget, der bliver til i en proces, det er noget, vi gør, arbejder på og analyserer undervejs i en skriveproces. Det er et håndværk,

teksten udvikler sig i en skrivesammenhæng og er ikke et færdigt værk fra første tanke, der bare skal skrives ned.”

Anne-Marie Mai er selv forfatter til en lang række bøger, bl.a. *En anderledes Andersen* om H.C. Andersen og *Digteren Dylan* om Bob Dylans poesi og sangtekster samt *Hvor litteraturen finder sted*, en gennemgang i to bind af dansk litteraturhistorie fra 1800 til 1900 med udgangspunkt i de steder, hvor litteraturen blev skabt.

Poetisk leg

I start-1960’erne begyndte der også at ske noget inden for undervisning i kreativ skrivning på skolerne her i Norden, fortæller Anne-Marie Mai.

”Den svenske digter og lyriker Sandro Key-Åberg førte an og var med til at forny undervisningen i sprogfag med *Poetisk leg*, en kreativ og pædagogisk leg med ord og form, som opfordrede børn til selv at undersøge og skabe det sproglige ved at skrive. Og herhjemme eksperimenterede og legede den danske digter Vagn Steen også med ord, remser, konkretisme og figurdigte. Den legende tilgang blev dog ret hurtigt lagt til side igen i danskundervisningen til fordel for tekstanalyser og nærlæsning.”

Men i 1990’erne bliver mange undervisere

igen optaget af nye tilgange til undervisning i dansk, og samtidig med at der indledes et nyt årtusinde, kommer der for alvor et gennembrud i forståelsen af skrivnings værdi og betydning – i begyndelsen igen med fokus på sprogundervisningen.

”Skrappe dansklærere med en kreativ tilgang og forståelse for skrivningens betydning for elevernes indsigt i og interesse for læsning og litteratur brugte forskellige skrivepraksisser og fik eleverne med. De viste eleverne, at det at skrive ikke er en lukket proces, men én, vi alle kan lære af og gå ind i. Flere dansklærere uddannede sig til didaktiske forskere omkring årtusindskiftet, de skrev afhandlinger og undervisningsmateriale, som fik betydning for fornyelsen af danskundervisningen.”

Forfattermøder

Anne-Marie Mai var leder af det seneste kanonudvalg for gymnasiet, og i forbindelse med udvalgsarbejdet insisterede hun på, at de kom ud på gymnasier og talte med elever om litteratur og læsning.

”Efter de besøg stod det meget klart for mig, hvor stor en betydning forfatterbesøg har for elevernes interesse for og engagement i dansk, i litteratur og også i skrivning. De synes, at det både er spændende og underholdende at møde et professionelt og skabende menneske, der deler ud af sin viden. De vil gerne høre forfatteren fortælle om sit værk, hvad der satte forfatteren i gang, og hvordan teksten blev til en bog,” fortæller hun og understreger, at de studerende på hendes institut, Kultur- og sprogvidenskab, har stor glæde af at have writer-in-residence-forfattere – et projekt støttet af Velux Fonden, som finansierer, at universiteter i længere perioder kan have professionelle forfattere tilknyttet, der arbejder og skriver på deres værker på universitetet.

Skrivekurser i forskelligt regi og for både børn og voksne er vokset frem og er populære, men ofte som fritidstilbud. Og selvom skoleelever og studerende selvfølgelig skriver både stile

og afleveringer i mange fag, så er kreativ skrivning stadig ikke så integreret i undervisningen, som det er i USA og andre lande. SDU tilbød dog gennem en årrække valgfaget Skrivekunst, som var *creative writing*. Det er ikke længere et selvstændigt fag, men man arbejder stadig med undervisningen i den kreative skriveproces og bruger den som en måde, hvorpå studerende fra mange forskellige studieretninger og med forskellige erfaringer kan opnå en dybere forståelse for deres fag og måske også blive bedre til at formidle det. Og der er også kommet flere forfattere ud af den undervisning.

”Hensigten med Skrivekunst var ikke at lave en forfatteruddannelse, men nogle af de studerende på kurset er jo blevet forfattere, bl.a. Teddy Vork og Cindy Lynn Brown,” siger Anne-Marie Mai.

SDU-underviserne i Skrivekunst udgav i 2024 antologien *Kreativ skrivning på dansk*, redigeret af Karin Esmann Knudsen.

I USA kan studerende f.eks. tage en kandidat i kreativ skrivning, og selvom det som sagt ikke var formålet med faget, er der alligevel kommet mange kendte og anerkendte forfattere ud af det, ligesom en del af underviserne også er store forfattere. Ocean Vuong og canadiske Margaret Atwood er blandt de mange forfattere, som underviser i *creative writing* på amerikanske universiteter.

Skrivning som medicin

Kreativ skrivning er mange forskellige ting og kan bruges på mange forskellige måder.

På SDU indgår narrativ medicin som en del af lægeuddannelsen – et fag, som også andre universiteter har indført. Narrativ medicin forbinder humaniora og medicin ved at sætte fokus på patienternes egne livs- og sygdomsfortællinger; fortællinger, som kan give de kommende læger et mere empatisk og også mere informativt indblik i et liv med sygdom, indlæggelse og smerter. Det kan forbedre kommunikationen mellem læge og patient, og på faget narrativ medicin læser og skriver de medicinstuderende selv.

”Når man selv skriver, bliver man en bedre læser og også en bedre lytter. F.eks. ved at arbejde med skiftende synsvinkler – først læser eller lytter de studerende til en patients oplevelse af en samtale eller indlæggelse, og derefter skifter synsvinklen til lægen, og det giver et betydningskred både i det talte og i det skrevne, læge og patient kommunikerer jo også ofte pr. e-mail. Og medicinstuderende kan også lære af skønlitteraturen – som af forfatterne Mikael Josephsens eller Klaus Lynggaards beskrivelser af sygdom og indlæggelse,” siger Anne-Marie Mai.

Narrativ medicin tiltrækker også andre uddannede og studerende inden for sundhedssektoren.

”Vi får hele tiden henvendelser fra nogle, der gerne vil arbejde med kreativ skrivning, f.eks. kandidatstuderende sygeplejersker, og ja, også apotekere, altså farmaceuter, der skal fortælle patienter og sundhedspersonale om medicin. Vi har også fået henvendelser fra ledelsesorganisationer, der gerne vil have kreative skriveskemaer for ledere, og fra politiet, hvor betjente, der

konstant er i kontakt med borgere, gerne vil have skærpet deres evner til at tale og lytte gennem kreativ skrivning.”

Henvendelserne kan også handle om skriveskemaer i forbindelse med livsovergange såsom ”mænd på vej på pension”, fortæller Anne-Marie Mai.

Hun fremhæver et projekt med narrativ medicin specielt for leverpatienter, som ofte oplever, at deres sygdom er stigmatiserende – den forbindes med alkoholisme, overvægt og dårlig livsstil. Som noget selvpåført. Det har fået professor i leversygdomme på Odense Universitetshospital Maja Thiele til aktivt at integrere den narrative medicin i sin forskning og kliniske praksis, hvor hun bruger fortællinger og skønlitteratur til at mindske stigmatisering af patienter. På afdelingen for leverpatienter har man i forbindelse med Maja Thieles forskningsprojekt haft skriveskemaer, hvor patienter skriver deres historier og læser og lytter til hinandens oplevelser. ✨

At sætte ord på sit liv

Forfatter **INGE-HELENE FLY** har gennem de seneste 12 år undervist i skrivning på egne workshops og også i samarbejde med andre. Her beskriver hun selv sit møde med eleverne og deres tekster på Forberedende Grunduddannelse (FGU) for unge voksne i Aarhus Vest:

Eleverne kigger på mig, nogle smågriner. Selvom mange af dem har travlt med at drille hinanden for sjov, slå på skulderen og tale med sidemakkeren, er en del af deres opmærksomhed på mig. Jeg er der for at undervise dem i kreativ skrivning. Eller jeg er der for at give eleverne en introduktion til, hvad de kan bruge den kreative skrivning til, så de måske opdager værdien i at sætte ord på deres tanker og følelser. To elever skrev nedenstående tekster på syv minutter ud fra overskriften Rastløs:

Jeg burde være frygtløs, men alligevel ligger jeg vågen til klokken fire, uden søvn, med tanker der ikke burde tænkes — tanker der gør mig livløs. Jeg er søvnløs. Jeg går rundt, og sandheden er kommet hjem, men ingen vil anerkende den. Jeg, der vandrer gennem dagen, føler mig som et spøgelse, fortabt i en verden uden søvn, mens tankerne oversvømmer mig. Før eller siden bliver vi nødt til at sige noget.

Jeg går en tur, men føler mig rastløs.
Selv vinden rundt om mig virker planløs.
Jeg leder efter ro, bare noget trøstesløst.
Skyerne driver forbi mig, håbløs.
Og jeg står tilbage, stadig rastløs.

Forventninger

Sidste gang jeg var på skolen, læste vi en

tekst af Caspar Eric. Vi talte om jegets forventning om at få negative reaktioner fra de andre, men faktisk opleve at modtage hjælp fra omgivelserne; at blive positivt overrasket over en person, som jeget selv havde fordomme over for. Nu læser vi Naja Marie Aids digt "Natten til mandag". At læse og skrive hænger nøje sammen, og det ved eleverne alt om. Flere af dem har fortalt mig, at de læser meget; én skriver dagbog, mens en anden skriver digte til sig selv.

Energien er en anden end første gang, jeg var der. Det er fredag – eleverne er trætte. De har lavet mange forskellige ting i denne uge – f.eks. har de set en dokumentar om en iransk kvinde, der går ind i politik, og hvilke konsekvenser det har for hende i det iranske samfund. Det er relevant i forbindelse med det aktuelle kommunalvalg, har deres dansklærer fortalt mig. Denne fredag er eleverne trætte af at lytte; de vil lege. Jeg siger:

"Men vi leger jo allerede! Vi leger med ord."

Der bliver stille i lokalet. Selvom eleverne har meget frihed i skriveøvelserne, er det svært for dem ikke at tænke præstation ind i skrivningen. Det kan jeg godt forstå. I undervisningen går det ud på at tilegne sig færdigheder og viden f.eks. om retstavning og danskfaglige begreber. Der er bestemt ikke noget galt i viden om danskfaget, men kreativ skrivning handler om noget andet. Og i dette skriveprojekt handler det om, at eleverne sætter ord på deres hverdag – tanker og følelser, der fylder. Det at få ordene ned på computeren eller papiret giver plads i hovedet. Desuden kan det give afklaring, et rum for at tænke eller føle noget andet. Dybest set kan det give en følelse af frihed.

At tømme hovedet

En af eleverne har spurgt til det mentale i en skriveopgave – om nonstop-skriveøvelsen på fem minutter har et mentalt sigte. Det har jeg bekræftet. ”At tømme hovedet” som det første giver mulighed for bedre koncentration resten af dagen. Eller i hvert fald i et stykke tid derefter. Nogle af eleverne har brugt hovedtelefoner i en skriveøvelse til selvvalgt musik. Det giver rum for fordybelse; en fordybelse, der har trange kår, fordi støj – her som i så mange andre klasseværelser – er et vilkår for eleverne.

I lokalet hænger Naja Marie Aids digt ”Natten til mandag” stadigvæk i luften.

”Det er de her ord:/ sky, moppe, sukker, røv./ Sådan drømte jeg./ Det var et mare-ridt/ og det var inciterende./ Brokkasse./ En sort bog./ Synd på synd./ Og så ud og shoppe./ Alt sammen meget rastløst/ og fortvivlet.”

Digtet afgiver duft, smerte og inspiration. Det giver eleverne et afsæt til at skrive deres egne tekster om rastløshed. To andre elever skrev nedenstående digte på syv minutter:

Rastløs

Tankerne flyver, kan ikke blive i ro, dagen går langsomt, men hjertet slår for hurtigt.

Solen står højt, men jeg føler mig mørk.

Gaderne kalder, men jeg står stille,

følelserne stormer, jeg vil, men kan ikke.

Natten dirrer som en tråd i vinden.

Mine tanker driver, uden anker, uden retning.

Hjertet tæller slag, jeg ikke kan falde i takt med.

Stilheden sitrer mellem væggenes skygger.

Jeg vågner i mig selv igen og igen.

Om forberedelse, om inspiration og om kickstartere

Inge-Helene Fly, i den undervisningssituation, du beskriver her, stod du over for omkring 20 elever fra 16 til 25 år – hvordan forbereder du dig?

”Jeg forbereder mig altid ved at tage udgangspunkt i præcis den gruppe, jeg skal møde – i det her tilfælde unge voksne, som ikke nødvendigvis har læst så meget litteratur. De går i klasse sammen, kender hinanden og er en gruppe, hvor der typisk er et hierarki. Og så laver jeg skriveøvelserne og oplæg ud fra det,” siger Inge-Helene Fly.

Hun har en BA i litteraturvidenskab og har altid søgt inspiration mange steder i kulturen, i bøger, billedkunst, musik, film og teater, men også i naturen, når hun arbejder med egne tekster. Hun skriver digte, noveller og romaner og har seks skønlitterære bøger og en fagbog i sit bagkatalog, ligesom hun også arbejder som forlægger og freelance redaktør ud over at undervise i kreativ skrivning.

”At læse og skrive hænger uløseligt sammen, og det ved de unge på holdet i Aarhus Vest jo også – at læse er inspirerende, det handler om at tage noget ind for at kunne give noget ud. Så inspiration smitter på den gode måde.”

Skriveøvelserne

Selvom Inge-Helene Fly har udarbejdet mange skriveøvelser gennem de seneste 12 år, laver hun alligevel altid nye øvelser, som er målrettet de enkelte hold.

”Den første, indledende øvelse er opvarmning. Det er nonstop skrivning, måske ud fra et enkelt ord, for at komme i gang. Det er godt lige at få tanker og fingre sporet ind på skrift og tekst. Jeg vil gerne ramme noget med øvelserne, som deltagerne kan identificere sig med – og når det handler om unge, som eleverne i Aarhus Vest, så forestiller jeg mig, at et emne som kærlighed og forelskelse optager dem. Og måske kan de genkende og forbinde sig med en følelse af gerne at ville passe ind, være som de andre, men alligevel føle sig anderledes og

udenfor. Samtidig må skriveøvelsen gerne være ligeud af posen, konkret og ikke for indviklet,” siger Inge-Helene Fly.

Til oplæg og skriveøvelser vælger hun ofte at tage udgangspunkt i en kort tekst. Det kan være indledning til eller uddrag af en roman eller et helt digt. Som i Aarhus Vest, hvor det blandt andet var digte af Naja Marie Aidt – ”hendes digte er i udgangspunktet ofte konkrete, og ofte lette at forstå i første gennemlæsning,” siger Inge-Helene Fly og understreger, at det siger hun ikke for at forklejne digtene. For digtene sætter mange tanker i gang, som det fremgår af ovenstående.

”I en skriveøvelse laver jeg typisk en ramme med to konkrete krav – det kan være, at teksten skal skrives i jegform og foregå i en kælder, altså noget, der er bundet til sted eller tid. Andre øvelser kan være lidt friere, f.eks. skriv en tekst, der skal indeholde tre ord, f.eks. sne, fuglefløjt og træ. Og så skal de skrive på tid, forholdsvis kort tid, fem minutter, syv eller mere sjældent ti minutter.”

Hvorfor på tid – og på kort tid?

”Det er en kickstarter, jeg opmuntrer til, at de bare går med det første, der falder dem ind. At skrive på tid befordrer deltagerne til at lægge tanker, bekymringer og præstationsangst væk, til at skrive løs og ikke tænke i resultat, men i proces. Og sommetider går vi tilbage, finder en tekst frem fra en tidligere øvelse for at gå i dybden med den og redigere og finpudse.”

Modstand

Selvom oplæg og skriveøvelser er superforberedte, så sker der også noget i mødet med deltagerne, fortæller hun, og derfor kan alt ikke forberedes.

Er du nervøs, når du træder ind og står foran en gruppe – i det her tilfælde unge? Og helst skal have dem med dig i første hug?

”Ha-ha, jo, men nu har jeg arbejdet med det her i 12 år, så jeg er blevet garvet med tiden. Jeg træder ind, står og kikker lidt på dem – og de kikker på mig og griner måske lidt – og jeg sig-

nalerer: ’Hej, hvem er I?’ Og når jeg ser nysgerrigt på dem, så kvitterer de med at se nysgerrigt på mig og det, jeg kommer med. Der er typisk altid en eller to, som viser iver og interesse – og også en eller to, der yder modstand. Så jeg kikker efter kropssprog, knyttede hænder og arme foldet over brystet. Så går jeg hen og snakker med dem og ser, hvad vi kan finde ud af. Det er ret vigtigt at få de toneangivende med sig, og først og fremmest skal jeg jo skabe et trygt rum. Det her er mest udtalt hos børn og unge, og jeg arbejder mest med voksne og unge voksne. Men det kan være sårbart at skrive. For alle.”

Sammen med forfatter Iben Claces står Inge-Helene Fly for Dansk Forfatterforenings tilbud om online fællesskrivning, ”Kom og Skriv”, de fleste onsdag aften i forårs- og efterårs-sæsonen. Tidligere kom deltagerne ind og sad og skrev i Forfatterforeningens lokaler i Strandgade 6 i København, men i dag foregår skrivningen online. Det giver flere mulighed for at deltage, og Inge-Helene Fly bor i øvrigt selv ret langt fra København i dag, nemlig på Samsø. Der er forskellige og skiftende deltagere til aftenne, nogle har udgivet bøger, mens andre skriver på deres første manuskript. ”Kom og Skriv”-aftenerne indledes med et kort oplæg og to skriveøvelser, typisk ud fra et værk, hvorefter de enkelte skriver videre på skriveøvelserne eller deres egne tekster, og til sidst samles der op.

”Hvor unge tit er meget ivrige, så har etablerede forfattere jo meget erfaring med at skrive. Men selvom man har sin egen skrivepraksis, så kan det være fint med en saltvandsindsprøjtning, hvilket en del forfattere giver udtryk for,” siger Inge-Helene Fly, der også som forfatter lærer af at undervise i skrivning. Inspiration går ikke kun den ene vej.

”Jeg får noget tilbage, jeg kan blive overrasket, jeg lærer og lytter tit til noget, jeg ikke lige havde regnet med. Min horisont åbner sig og bliver større.” ✖

Når skriften heler

Psykisk sårbare mennesker får det bedre, hvis de modtager skriveundervisning. Det siger forskningen, det siger underviserne, og det siger deltagerne på skrivekurserne.

”Litteraturen har altid været et vigtigt sted for mennesker at forstå hinanden, sig selv og verden omkring sig.”

Citatet er taget fra Nationalt Center for Kunst og Mental Sundheds hjemmeside. Her kan mennesker med en psykiatrisk diagnose få skriveundervisning ledet af professionelle forfattere.

En af underviserne er forfatter **TRISSE GEJL**.

”Vi kan ikke skrive folk raske, men vi kan se bedring. Jeg har en ærlig tro på, at hvis man rigtig får fat i, hvad man kan skabe med ord, så får man adgang til verden på en anden måde. Nogle gange kan man skrive om det, man ikke kan sætte ord på. Eleverne siger nogle gange, at det er en ventil,” siger hun.

Mere end en diagnose

Kravet for at få en plads i en skrivegruppe er, at man har en psykiatrisk diagnose, og at man bliver visiteret – eller henvist – af en behandler. Deltagerne har ofte vænnet sig til at se på sig selv gennem sygdommens prisme.

”De siger ’Der står om mig’ i deres journaler,” fortæller Trisse Gejl, ”og de har også familiefortællingerne, som ’Du er også bare...’ Men i skrivegrupperne skal eleverne have lov til at skrive sig selv om. Det handler også om myndiggørelse – et rum, hvor det ikke handler om sygdom.”

De psykiske lidelser bliver naturligvis nævnt af og til, men de er ligegyldige, siger Trisse Gejl.

”Jeg skal hele tiden lede samtalen tilbage til det, der sker i teksten. Vi forholder os aldrig til jeget bag teksten. Kun jeget i teksten.”

Trisse Gejl er en erfaren underviser. Hun er tidligere lektor på Syddansk Universitet og til-

byder i dag også privat undervisning i kreativ skrivning til deltagere uden diagnoser i foreningen Tekstura, som hun driver sammen med Jo Hermann og Anita Bech Albertsen.

Som forfatter fik hun sit gennembrud med romanen *Patriarken* i 2006, og senest har hun udgivet romanen *De unævnelige* i 2023.

I skrivegrupperne for psykisk sårbare møder hun deltagerne som elever, ikke patienter.

”Der var en, der skrev om et mørkt dyr, der kom farende ud af kælderens. Måske var det en metafor for angst, men jeg spørger ikke. Vi forholder os til det, der står. Men jeg kan finde på at sige: ’Det var virkelig godt beskrevet.’”

Ingen forklaringer

”Alle eleverne kender terapi og er trænet i at fortælle om mig-mig-mig. Så prøver jeg at træne dem i at registrere deres verden uden at være i centrum for den. Empati og evnen til at registrere verden er det, man skal have som forfatter,” fortæller Trisse Gejl.

”Måske beder jeg eleverne om at beskrive et landskab. Så beskriver de et landskab. Så siger jeg måske: ’Fjern alle adjektiverne.’ Nu skal de bruge metaforer eller slette. Så siger jeg måske, at de skal bruge tre sanser ud over synssansen. Pludselig bliver teksten taktil og handler om, hvordan vinden føles mod huden, hvordan saltet smager på læberne ved Vesterhavet. Det ville du ikke sige i en terapisesion. Jeg prøver at fremkalde æstetiske ordbilleder. Det handler ikke om, hvad du fortæller, det handler om, hvordan du fortæller.”

Hun kommer med et andet eksempel på, hvordan skriveundervisningen adskiller sig fra terapi.

”Der var en elev, som vist havde en form for skizotypi. En del af hendes lidelse var, at hen-

des mand en gang imellem forvandlede sig til en trold. For hende var det sådan, det var. I terapi bad terapeuten hende om at virkelighedsafstemme: 'Du ved godt, det ikke foregår i virkeligheden.' Det vidste kvinden godt, hun var ikke dum. Men det ændrede ikke på, at det foregik i hendes virkelighed. Så valgte hun at skrive om, hvad der foregik, når hendes mand var en trold. Alle havde taget for givet, at det var væmmeligt, når han var en trold. Men han var ikke nogen væmmelig trold. Hun læste teksten højt, og vi forholdt os til teksten på dens egne præmisser. Så valgte hun at tage teksten med til terapeuten og kom glad tilbage og sagde: "Nu forstår han det."

Kreativ kvalitet

Niveauet i skrivegrupperne for mennesker med psykiske lidelser er højt.

"De er meget kreative. Flere af dem har en ev-

ne til at abstrahere og modet til at kaste sig ud i, hvad fanden jeg beder dem om. Mange af dem er litterært ret dygtige," siger Trisse Gejl.

"Eleverne får adgang til en anden udtryksform. Vi er vokset op med sproget som et socialt sprog. Vi kommunikerer, vi vil være en del af flokken. Men socialt sprog og æstetisk sprog er der en kæmpeforskel på. Vi skal have fjernet en masse biord og sludder-sladder."

Hun giver nogle eksempler.

"Vi starter med at lege og laver et par skriveøvelser. F.eks. med at skrive en tekst i vi-form og med titlen *Den dag, Mette F. lukkede landet ned, stormede vi ud på gaden og købte toilet-papir.*"

Den slags øvelser sparker kreativiteten i gang. Andre øvelser kan tænde for empatien.

"F.eks. mentaliseringsøvelser, hvor deltagerne skal sætte sig ind i andres sted. Måske skal de først skrive om et skænderi, og i den næste øvelse skal de springe over i den andens situa-

tion. Det er jo ikke terapeutisk, men det med at sætte sig ind i en andens sted er noget, man gør som forfatter.”

Trisse Gejl forklarer, at skriften bliver det, man kalder et fælles tredje, som er et begreb for en aktivitet, et objekt eller et emne, som flere mennesker er fælles om at engagere sig i. Når mennesker mødes om et fælles tredje, opstår der en ligeværdig interaktion.

”Der er noget, som vi er der for, sammen. Jeg kan mærke på deltagerne, at de får nogle erkendelser, og de får respons fra de andre. De er enormt dygtige til at sige noget om hinandens tekster.”

Omsorg og empati

Selvom Trisse Gejl møder deltagerne som elever, ikke patienter, så gør hun det med omsorg. Eventuelle traumer i elevernes fortid skal ikke hives frem i lyset.

”Jeg undgår øvelser, hvor man går direkte tilbage til barndommen. Man ved fra engelsk forskning, at *expressive writing* – som vi altså ikke bruger – kan være skadelig for ptsd-ramte soldater. Det med at skrive traumerne igenem kan virke retraumatiserende. I stedet prøver jeg at skubbe dem ud i fiktionen, og så kan de selv finde ud af, hvad de vil trække på af erindringer.”

Når hun underviser, er der en medarbejder fra psykiatrien – en co-terapeut – i lokalet.

”Det sker, at der er nogen, som får det dårligt over noget, jeg ikke er bevidst om. Forleden var der en, der fik det dårligt over en af de andre. Jeg forstod det ikke, men det gjorde terapeuten. Hun fik øje på, hvad der skete, og sagde: ’Skal vi lige ud og snakke lidt?’”

Lærerens rolle

En underviser skal ikke tage elevernes udfordringer på sig. Som Trisse Gejl siger: ”Man har lyst til at tage dem alle sammen med hjem, men det handler om at blive ved med at insistere på det skriftlige rum. Det æstetiske rum.”

”Jeg elsker det citat af Johannes Ewald, som lyder: ’Man skal være nogenledes kold for at skildre sin ild.’ Han taler om, at det er nødvendigt at bevare en vis distance til sine følelser, hvis man skal kunne skrive om dem. Det gælder også her. Jeg skal være ’nogenledes kold’ for at gøre det bedste. Men eleverne kan godt mærke, at jeg er der.”

Som underviser er hun varsom med at bringe sig selv i spil.

”Jeg spejler mig ikke. Jeg skal som underviser være ’nogenledes kold’. Eleverne skal have rummet, jeg skal ikke tage rummet fra dem.”

Der er ingen regler for, hvad eller hvordan eleverne bør skrive, pointerer hun.

”Almindelige mennesker vil gerne have en manual. Må man det, hvordan gør man det? Det vil de ikke her.” ✖

OM SKRIVEUNDERVISNINGEN FOR PSYKISK SÅRBARE

På Nationalt Center for Kunst og Mental Sundhed er der fokus på recovery og på kunstens rolle i recovery-processen. Recovery handler om at lære at få et meningsfuldt, håbefuldt og tilfredsstillende liv på egne præmisser efter en psykiatrisk diagnose.

Deltagerne på skrivekurserne på Center for Kunst og Mental Sundhed skal visiteres – dvs. henvises – af en behandler i psykiatrien. Projektet Center for Kunst og Mental Sundhed blev startet af overlæge Birgit Bondesen. Skriveforløbets fremtid er sikret, da det er kommet på finansloven.

FILM OM UNDERVISNINGEN

I filmen *Giv os en chance* kan man følge Kenni, Sabrina, Cille, Niklas og Seb, fem sårbare unge hjemløse, som får skriveundervisning af forfatter og underviser Trisse Gejl. Filmen er produceret af Bullit Film i 2025. Ud over Trisse Gejl og de unge medvirker socialrådgiveren Nancy, som træder til, når de unge har brug for hende.

Filmen kan ses på TV 2 Play.

Giv slip

RASMUS JULIUS er illustratør, tegneserieforfatter, kunstmaler og underviser i tegning. Han underviser især voksne, men også børn, store og små på kunstsoler, aftenkurser i FOF, workshops i folkeskolen og andre steder.

Oprindeligt er Rasmus Julius uddannet reklametegner og har arbejdet på bureau i mange år, men har også altid tegnet kreativt ved siden af. I dag laver han stadig lidt freelancearbejde, men mest sine egne ting som fuldtids tegner. Tegneserier er ”min ting”, siger han, tegneserier og striber, sjove striber, og bl.a. ugebladet *Ude og Hjemme* har fast bragt hans striber gennem mange år.

Som underviser har han erfaret, at det for nybegynderne og den utrænede tegner er meget følsomt, ja, pinligt, at vise sin tegning frem, og for mange kræver det overvindelse bare at sætte blyanten mod papiret – også selvom de selv har

Mange, de fleste, blokerer, så min første opgave er at få dem til at løsne op og få dem til at turde tegne forkert, og det gør jeg ved at give blindopgaver, hvor de tegner hinanden og ikke kikker ned på papiret.

Rasmus Julius, tegner og tegneunderviser

meldt sig til kurset – for de tror, de ikke kan, i hvert fald ikke godt nok.

Hvis man spørger Rasmus Julius, om den gode tegner og illustratør ikke kræver et medfødt talent, svarer han lidt tøvende:

”Hmm, talent? Måske, men hard work, læsning, inspiration fra andre, at kende genrer – det betyder noget. Måske kan du ikke lære at tegne perfekt, men du kan i hvert fald lære at udtrykke dig.”

Børnene

Mange børn tegner meget og elsker det. Indtil de bliver 10-12 år, så holder mange op.

”De små er umiddelbare, men de store falder lidt fra. De bliver selvbevidste og tænker – som de voksne – at tegningen ikke er god nok. Selvom man er ordblind, kan man godt være god til at fortælle en historie i billeder, lige så godt som alle andre. Og gennem tegninger kan man få liv i en hovedperson med følelser og stor personlighed. Og det kan også lade sig gøre med en tændstikmand,” siger Rasmus Julius og fremhæver, at tegneserier skaber læselyst, ligesom det skaber læselyst at tegne sine egne historier.

Rasmus Julius er aktuell med *Buster – En graphic novel om sorg*. Han mistede selv en lille søn for en årrække siden, og sorgen var ved at nedbryde ham, professionelt som reklame-tegner og også som menneske. At arbejde kreativt med tegning og tegneserier blev for ham en måde at udtrykke sig på, og *Buster* handler om sorgen over det lille barns død, om at bruge sine kreative kræfter på at bearbejde de voldsomme følelser og om måske at kunne rejse sig igen.

Hjertestyret tegning kalder han en af sine workshops, som han bl.a. har holdt i Hundige Kirke for en sorggruppe.

”Mange, de fleste, blokerer, så min første op-

gave er at få dem til at løsne op og få dem til at turde tegne forkert, og det gør jeg ved at give blindopgaver, hvor de tegner hinanden og ikke kikker ned på papiret. Og så kommer de til at tegne forkert, det kan de slet ikke undgå. De bander lidt over det og synes, at det er noget lort, for de har nemlig et fast mål, en fast forestilling om et bestemt resultat i hovedet – men jeg skal overbevise dem om at droppe den forestilling og i stedet lade dem opleve, at det er i processen, de finder deres mål, at processen er målet. Sådan lærer de at slippe kontrollen. Jeg har andre benspænd, jeg tager f.eks. noget af min store søns gamle legetøj med, biler, figurer, Spider-Man og sådan noget. Og så skal de tegne noget af det. Igen blindtegning. Derefter får de lov at se på det, de tegner, og til sidst skal de lægge det væk og tegne ud fra hukommelsen. Det kan blive nogle ret sjove tegninger,” fortæller Rasmus Julius.

Det løsner op, de griner lidt, tager tegneprocessen lidt ind, før de går videre. *Hjertestyret tegning* handler om at slippe kontrollen, lade blyanten, tuschen, kulstykket overtage papiret sammen med hjertet. Glemme præstationsangst. Og sig selv.

”Selvom et par stykker ofte fastholder, at de ikke KAN tegne, så sker der alligevel noget, de tør tegne forkert og grimt og finder deres egen streg og kan se værdien i deres egen tegning.”

Altid i proces

Det er ikke kun mennesker i sorg, der har svært ved at give slip og bare tegne, når de får en pen i hånden, det gælder for mange voksne generelt, også dem, der f.eks. melder sig til de tegnekurser, som Rasmus Julius holder i FOF-regi.

”Sådan er det meget i begyndelsen, men en del af kursisterne er gengangere, de kommer til

kurset sæson efter sæson. De er amatører og har ikke ambitioner om at blive tegnere eller få udgivet noget. Ofte vælger de at tegne det samme igen og igen, men de skal elske – eller lære at elske – at eksperimentere og tegne abstrakt på mit kursus. Vi lægger altid vores tegninger op, så alle kan se dem – og sammen finder vi de gode ting i tegningerne. Jeg anmelder dem ikke. Det har jeg ingen beføjelser til. De finder deres egen streg eller genre. Jeg plejer at sige, at tegninger er som musik – pop, rock, jazz ...”

Selv tog han et 16-ugers kursus på Viborg Animationsskole i forbindelse med hjerteblodsarbejdet på *Buster* – han løste bundne opgaver, og han gav selv slip på nogle ting.

Det kreative arbejde, tegning såvel som skrivning, er altid i proces. ✖

Forfatterens egen stemme

De fleste lydbøger er indlæst af skuespillere eller professionelle indlæsere, men en del forfattere sætter sig selv foran mikrofonen med deres eget manuskript i hånden – og det gør forfatter **Kirsten Sonne Harild**.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Jeg tror, at det opleves som mere autentisk, når jeg selv læser lydbogen op – det giver troværdighed, intimitet og måske også et større nærvær,” siger forfatter Kirsten Sonne Harild.

Hun har netop afsluttet indtalingen af sin seneste roman, *Når engle dør*, den tredje i hendes serie af

bornholmerkrimier med politimakkerparret Funk og Kjøller. Kirsten Sonne Harild er bornholmer, født og opvokset i Nexø, men flyttede til København for at tage en universitetsuddannelse. Hun har aldrig sluppet øen og flyttede da også tilbage i en årrække, hvor hun havde eget hus i Gudhjem. I dag bor hun i København, med mange rejser og ophold hjemme på øen. Og hun er, selvfølgelig, flydende på begge sprog – det bornholmske og det danske.

”Jeg indlæste ikke selv min første krimi, *Den vilde*. Den er meget fint indtalt, men ikke på bornholmsk, hvor navne, personnavne og bynavne, Olsker, Pedersker, Bodilsker, udtales anderledes end på dansk – en af hovedkaraktererne hedder Kjøller, og på Bornholm udtales det altså *Tjøller*. Og jeg kunne næsten heller ikke bære, at den anden hovedperson, Stina Funks nabo, en gammel mand og repræsentant for det

gamle, lokale Bornholm, ikke talte bornholmsk! Så tænkte jeg, at jeg måske selv skulle prøve at indtale de næste bøger?”

”*Fisk e gott for jeres pæls. Å jâ hâr au tåd lijd ælstra me frå havan te moer,*” siger den gamle nabo f.eks. til et par hunde i bogen *Det sorte hus*, og det kan jo være svært for en ikkebornholmer at give den rigtige tone i lydbogen. Selv har Kirsten Sonne Harild altid været betaget af walisiske og irske krimier, hvor ord og vendinger på den lokale dialekt indgår, hun synes, at det giver kolorit, det fastslår, hvor historien foregår. Og i hendes bornholmerkrimier er stedet også vigtigt, meget vigtigt – for hende og for fortællingen – omgivelserne, naturen, havet, landskabet med klipper og solid klippegrund udgør næsten en karakter i sig selv, siger hun, og så er det logisk, at også dialekten er med. Hendes indtaling er på dansk, og på udpræget bornholmsk i små passager, men navnene og tonen er der, og hun hører det tydeligt selv, blandt andet fordi nogle ord mangler det danske stød, fortæller hun.

”Når jeg er på Bornholm, eller bare der er en bornholmer i nærheden af mig, så ændrer mit sprog sig,” siger hun.

I studiet

Inden Kirsten Sonne Harild begyndte at indtale

*
**

*Jeg synes, at det er fedt selv
at bære min bog helt til dørs.
Det er formidling, en formidlings-
del, hvor man skaber en rumme-
lig, stofflig del af bogen.*

Kirsten Sonne Harild, forfatter

sin første bog, overvejede hun sine virkemidler.

”Jeg har spillet meget teater og er også vant til at læse op i forbindelse med foredrag, så på den måde følte jeg mig på ret sikker grund. Jeg overvejede, hvor meget jeg skulle dramatisere, om jeg skulle lave stemmer for hver karakter, men jeg synes, at der er dynamik nok uden. Jeg forbereder mig på nogle kapitler derhjemme og læser op i mindre stykker – og selvom jeg læser op fra teksten som forberedelse, så sker der alligevel noget andet, når jeg sidder foran mikrofonen. Der kommer et ekstra lag på.”

Lydstudiet ligger i Københavns Nordvestkvarter, og indlæserne booker et tidsrum og får udleveret en nøgle, så de selv kan låse sig ind.

”Den første gang jeg var i studiet, viste en tekniker mig, hvordan det hele fungerede med at tænde og slukke, jeg læste lidt ind, og vi snakkede om hastighed – skal jeg tale hurtigere eller langsommere. Og så blev jeg rådet til højst at booke og læse tre timer ad gangen i studiet, ellers bliver man træt, og det kan høres på stemme og tempo. Undervejs tager jeg nu også tit nogle pauser, rejser mig og går ud og tager en kop kaffe, et glas vand eller trækker lidt frisk luft,” fortæller Kirsten Sonne Harild.

Hun får en fil, der er delt op i kapitler, så hun kan indtale hvert enkelt kapitel for sig, og laver

hun en fejl undervejs, noterer hun tid og linje på et stykke papir, så hun til sidst kan gå ind og lytte og rette til. Og skulle der opstå et problem eller dukke et spørgsmål op, er der sommetider en tekniker i huset, eller hun kan ringe og få hjælp. Til allersidst lytter en tekniker igennem, mest for at rense op og måske slette eller tilføje en pause hist og pist.

”Det er ikke svært eller kompliceret, det synes jeg ikke. Og jeg tager den med ro med indlæsningen, jeg tager nogle pusedage indimellem, så jeg vil tro, at det har taget mig nogle uger at indlæse *Når engle dør*.”

Formidling

Selvom en del forfattere efterhånden vælger at indlæse deres egne bøger – Knud Romer, Thomas Korsgaard, Maja Lucas for at nævne nogle få – så er de fleste lydbøger indlæst af skuespillere og andre professionelle stemmer.

”Jeg synes, at det er fedt selv at bære min bog helt til dørs. Det er formidling, en formidlingsdel, hvor man skaber en rummelig, stofflig del af bogen,” siger Kirsten Sonne Harild.

Hendes bornholmerkrimier udkommer på Alhambra under Forlaget Frydenlund, og forfatteren får et honorar for indlæsningen. Honoraret afhænger af længden på lydbogen.

”Der er både gode og dumme ting ved lydbøger. De giver os forfattere flere læsere, men vi får ikke en rimelig betaling fra streamingtjenesterne,” siger Kirsten Sonne Harild, som også selv, især når hun kører over Sverige til Bornholm, lytter til både bøger og podcasts. ✖

Forfatter Kirsten Sonne Harild debuterede i 2003 med børneromanen *Den hemmelige by*, og hun har siden skrevet en lang række børne- og ungdomsromaner. I dag skriver hun også for voksne – i 2021 udkom hendes første bornholmerkrimi, *Den vilde*, og når hun skriver for voksne, udelader hun efternavnet Harild og kalder sig blot Kirsten Sonne. Siden *Den vilde* har hun skrevet yderligere to bind i krimiserien, *Det sorte hus* og *Når engle dør*.

Håb, modstand, glæde, vrede – litterær oprustning

Verden er forandret, usikker, mørkere – og der oprustes.

”Der er hverken krig eller fred. Der er noget andet,” siger karakteren Erik Ponti i forfatter Jan Guillous seneste roman, *Ikke krig og ikke fred*.

I Danmark opruster vi militært, muligvis også åndeligt, og kulturminister Jakob Engel-Schmidt har oprettet Rådet for kulturel modstandskraft. Som forfattere, skribenter og tegnere kan vi forsøge at skrive nye historier, der kan skabe indsigt, mod, håb, glæde og modstand, som gør, at vi kan leve i tusmørket.

I Forfatteren vil vi gennem 2026 sætte fokus på litterær modstandskraft og resiliens i serien **LYSENDE GRØNNE STJERNER**.

Skriv ind, hvis du gerne vil bidrage med korte tekster og uddrag.

Fire illustratører har tegnet, og seks digtere digtet.

ILLUSTRATION: MARIE PRIEM, ZARAH JUUL, SIMON VÆTH OG TORIL BÆKMARK
TEKSTER: ANDRÉ LUNDQUIST, CINDY LYNN BROWN, JESPER RUGÅRD,
MILENA RUDEZ, ORHAN DOGRU, THORE BJØRNVIG OG PIA DELEURAN

åbne til kip

Hvis alt er revet ned kan det nye vokse frem
når det er slebet og pudset ned til grunden
til den inderste kerne af træ kan vi tapetsere igen
base og overmaling og træbeskyttelse
vi kan åbne til kip og lade uglen blive boende deroppe
lade grenene række ind gennem de åbne vinduer
lade guldsmedene tumle gennem luften åndeløse
for ikke at forstyrre og skræmme
sætte os på hug og bare stirre ind i tavsheden
det er afgørende at finde de rigtige råvarer
materialekritiske kildespecifikke ikke bare antage hvad som helst
botterne gider vi ikke

Cindy Lynn Brown

Illustration: Marie Priem

Illustration: Simon Veeth

Lyd,

Med din hånd over mit øre
opstår lyden af en brusen fra havet
men i al sin enkelthed er det
de store veners stille musik
og blodet der banker mod
kapillærernes tynde vægge
mens de udveksler næringsstoffer og ilt
mod affaldsstoffer og melankoli

Eller gemmer du virkelig et hav i din hånd

André Lundquist

Jeg ville egentlig have skrevet dette på årets korteste dag
 som et lysende (hå) eksempel på
 eksistensens fuldstændige formålsløshed og
 dens korte og uundgåelige march mod mørket og intetheden,
 med at skubbe stenene op ad bakken,
 og alt det der,
 vi ellers kunne gøre
 for trods alt at skabe et lille lys i denne
 triste boble af mudret væren.

En kæmpesang
 en lovprisning af livet:
 SE HER, VI ER, ville jeg sige
 VI ER HER, SE,
 og det ville sprede håb i mig
 i alle.

Men jeg nåede det ikke,
 og når jeg siger nåede,
 mener jeg ikke,
 at jeg var travlt optaget
 af at være,
 af at skabe skønhed og transcendere
 dette skrøbelige, kødelige hylster,
 male smil over dødsgrimasserne,
 pointere håbet og punktere
 håbløsheden,
 hjælpe Sisyfos.
 Ikke at jeg kæmpede stolt mod mørket
 og stod fast og lod uendeligheden opsluge mig.
 Nej, det var slet ikke sådan,
 slet ikke noget fjollet, heroisk slag
 mod Dødens sinds- og benmalende møller.
 Det var.

Jeg tror.
 Det står lidt svagt nu faktisk,
 jeg tror,
 jeg tænker, at
 jeg tror,
 jeg måske var fanget i et limbo,
 i ingenting, i det efterliv

Illustration: Marie Priem

vi også får i livet,
 når vi spasmisk spejler os i genskinnet fra
 troldeglass og formstøbt sand,
 og lader os opsuge i noget der ikke en gang
 er intet
 i hverken/eller
 en søvn tømt for drømme
 og alligevel urolig
 et glimt uden lys
 dette spejl en blindgyde
 en amorf grå overflade
 hvori alt kan tænkes og i hvilken vi
 intet ser
 så klart
 at vi må gå i stå
 på årets korteste dag
 og først langt senere
 kan kalde på lyset og sige at
 livets cirkel faktisk stadig ruller
 ned ad bakken
 passerer Sisyfos på vej op
 mens vi råber at så langt så godt
 og hvad kan stoppe os nu
 for der er uendeligt ned til bunden
 Så længe der er liv er der håb
 og der gror ikke mos på en rullesten
 skriger vi hysterisk til Sisyfos der taber
 taget og betragter os med tårer rullende uendeligt ned
 i sit uvaskede, filtrede skæg
 fremad og opad,
 og så er vi fremme
 og ved med et,
 at målet er intet,
 rejsen er alt,
 også når det er årets korteste dag,
 og vi ikke lige når
 at leve lige der.

Jesper Rugård

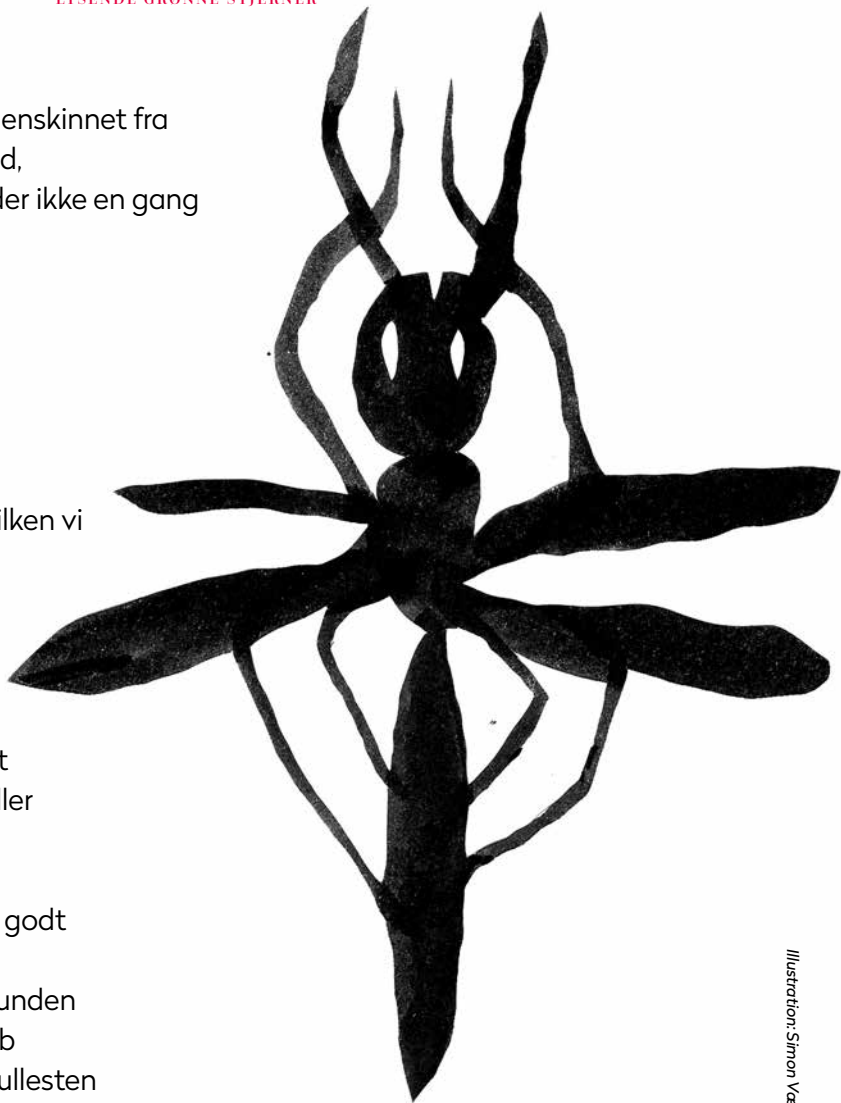

Illustration: Simon Veeth

Illustration: Toril Bækmark

– håbet

Heldigvis lever illusionen om et godt liv for alle fortsat i de fleste sammenhænge. Den illusion skal naturligvis gerne fortsat bevares, og der må arbejdes for, at den kan blive mere end et luftkastel.

Uddannelse og psykologisk indsigt på kulturelt niveau i konflikthåndteringsadfærd og opbygning af systemer til konfliktløsning i et globalt perspektiv, kan få en central betydning for opnåelse af så høj grad af sikkerhed, stabilitet og ikke voldelig adfærd som muligt.

Dialog er vejen frem til forståelse. Så vil viljen Til forandring følge med.

Pia Deleuran

HVOR ER EUTERPE?
Til Sara og Erik Stinus

Solen er atter stået op og dagen uden hende er underligt nok lysere end i går.

Du min kære, du skal ikke være trist for solen skinner også i dag i dag hvor hun er væk.

Da hun blev født tog hun lidt af solen ind i sig nu har hun givet det hele tilbage

og skinner i dens stråle.

Du min kære du skal ikke være trist. Solen skinner i dag.

Milena Rudez

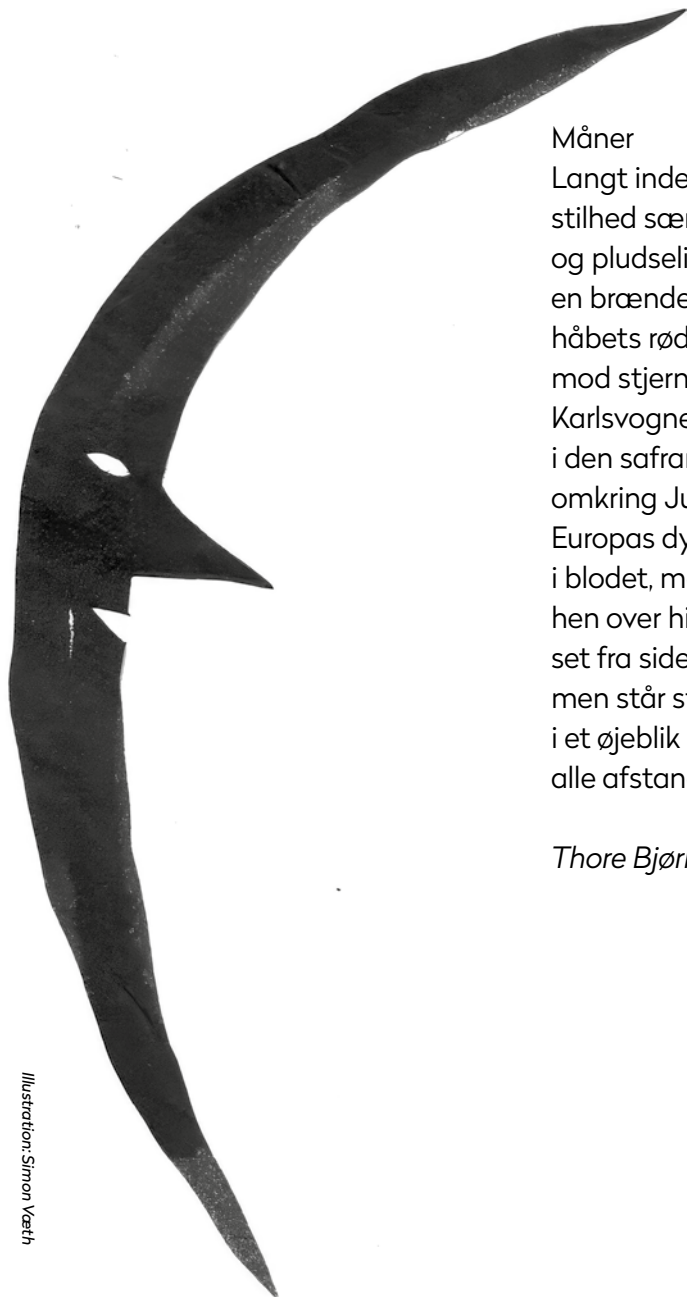

Illustration: Simon Væth

Måner

Langt inde i efteråret har oktobers stilhed sænket sig over bakkerne og pludselig mellem fyrretræerne en brændende båd i grenenes fletværk håbets røde måne stadig stigende mod stjernerne – Plejaderne, Orion, Karlsvognen, der pulserer glitrende i den safransorte nat, månerne omkring Jupiter, los vulkaner, Europas dybfrosne hav, månerne i blodet, mælkevejens diamantflod hen over himlen, galaksens spiralarm set fra siden, alt hvirvler afsted men står stille netop her, netop nu i et øjeblik af udstrækning som kærlighed alle afstandes store ophæver.

Thore Bjørnvig

UTOPI

Jeg ved ikke, hvilket land du vil stige op til ved at blive ved med at grave dybt ned under jorden. Stands lige!
Flyv hellere op og skrab himlen, når du har mulighed for at åbne op for stjernespækkede horisonter på himlen.

Orhan Dogru

Illustration: Marie Plem

frit rum

En faglitterær kanon?

En faglitterær kanon henviser til fortiden – men skal inspirere nutidens forfattere og læsere. Vi efterlyser de værker, der har formet og stadig former dansk folkeoplysning.

AF DEN FAGLITTERÆRE STYRELSE

Ja, hvorfor ikke?

Vi drøfter jævnligt i den faglitterære gruppe ideen om at opliste en række faglitterære forfatterskaber gennem historien, der har haft afgørende indflydelse på det folkelige oplysningsprojekt og den demokratiske samtale, samtidig med at de har leveret velskrevet og underholdende vidensformidling til et bredt publikum.

Kan man forestille sig, at Emma Gads *Takt og tone* opfylder et sådant kriterium? Kan man forestille sig, at Niels Bohrs pædagogiske indføringer i atomteorien skal stå på en sådan liste? Eller Knud Rasmussen, Agnes Henningsen, Achton Friis, Hal Koch?

Listen skal *ikke* være tilbageskuende og mindes gamle dage. Vi forestiller os en omvendt kanonliste, der peger fremad. På hvilke måder præger de kanoniserede faglitterære forfatterskaber den offentlige debat, det brede vidensniveau; alt det, der er typisk for dansk folkeoplysning?

Emma Gad er stadig underholdende at læse, men hendes bog satte også en standard for, hvordan vi bør omgås hinanden, som vi kan genfinde i senere livsstilsbøger.

Niels Bohrs hensigt var at gøre den hjernevridende kvanteteori til fælles eje, ikke på formelniveau, men som en erkendelseshorisont. Kan vi forestille os den demokratiske åndsfrihed, vi kender i dag, uden at nævne Georg Brandes? Den engagerende historiefortælling, som mange faghistorikere excellerer så fremragende i, har den ikke en rod hos Palle Lauring?

Vi leder ikke efter de bedste videnskabsfolk. Tycho Brahe skrev ikke folkeligt, men på latin – og August Krogh mest til videnskabelige fagfæller. Vi leder efter faglitterære forfattere, hvis forfatterskaber opfylder kendetegn som disse:

1. Fremstillingen er i overensstemmelse med fakta.
2. Forfatterskabet skal have relevans for en bred læsergruppe, ikke kun for en snæver fagkreds.
3. Forfatterskabet skal have formidlingskvalitet – sproglig klarhed og prægnans, gerne personlighed og møntet på en alment interesseret læser.

Listen skal ikke være tilbageskuende og mindes gamle dage.

Vi forestiller os en omvendt kanonliste, der peger fremad.

Den faglitterære gruppe

4. Forfatterskabet skal have haft og fortsat have indflydelse på den offentlige debat, den folkelige oplysningskultur og det brede vidensniveau.

En faglitterær kanon skal være til inspiration for aktuelle faglitterære forfattere. Den faglitterære kanon skal pege *fremad* og minde os om en stadig levende litterær tradition, der har sikret et oplyst og åbent samfund.

Alle vidensområder kan komme i spil: samfund og historie, kultur og kunst, naturvidenskab, økonomi, livsstil, pædagogik og psykologi, topografi, medicin, religion osv.

Vi tror på ideen. Faglig viden er en hjørnesten i et samfund, og den aktuelle og velskrevne faglitteratur holder liv i folkeuniversiteter, aftenskoler og studiekredse på bibliotekerne. Den velskrevne faglitteratur er det solide alternativ til de digitale gratismediers ofte flygtige og usammenhængende fakta.

Vores tanke er at igangsætte en kampagne om en faglitterær kanon i løbet af 2026, ikke for produktets egen skyld, men for processens skyld: Holder vores idé? Findes den omtalte litteratur

overhovedet? Kan vi opnå en vis grad af enighed? Har diskussionen betydning for faglitteraturen generelt?

Men inden da vil vi gerne høre, hvad vores gode kolleger i Dansk Forfatterforening tænker. Har I kommentarer til vores idé, eller har I ligefrem nogle forfatterskaber i tankerne, der bør komme i betragtning, så kom endelig frem med dem.

Skriv til Henrik Poulsen – henrik@henrikpoulsen.com – eller Charlotte Langkilde – charlotte.langkilde@pc.dk – så skal vi nok sørge for, at jeres indspark kommer med i det videre arbejde.

P.S.

For en god ordens skyld skal forfatterne til de kanoniserede forfatterskaber være afdøde, som det også er tilfældet for de skønlitterære kanonforfattere.

Ordet *kanon* kommer af græsk "stang, målestok, regel, rettesnor".

Læs mere hos Lex.dk:

Due, Bodil; Lund, Jørn: *kanon – litteraturvidenskabeligt begreb i Lex* på lex.dk. Hentet 19. februar 2026 fra https://lex.dk/kanon_-_litteraturvidenskabeligt_begreb

frit rum

I denne udgave af *Forfatteren* har faglitterære forfattere overtaget *Frit Rum*
– i det kommende nummer overtager en af de andre grupper.

Dansk Forfatterforenings ordinære generalforsamling 25. april 2026 kl. 15 i Strandgade 6, st. København K

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Forelæggelse af forpersonens beretning til godkendelse
3. Forelæggelse af foreningens regnskab for seneste regnskabsår til godkendelse
4. Midler fra kollektive forvaltningsorganisationer:
a) Godkendelse af gennemsigthedsrapport 2025 (revideret af revisor), se rapporten her: <http://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/> (scroll ned til gennemsigthedsrapport)
b) Forslag om anvendelse af individuelle og kollektive midler fra kollektive forvaltningsorganisationer 2026 (fx Copydan), se forslaget her: <http://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/> (scroll ned til gennemsigthedsrapport)
5. Behandling af indkomne forslag
6. Forelæggelse af foreningens budget til godkendelse og fastsættelse af kontingent for indværende år
7. Valg af foreningens statsautoriserede eller registrerede revisor
8. Valg af to kritiske revisorer
9. Eventuelt

To bilag skal du finde på hjemmesiden:

Til dagsordenens pkt. 4 to bilag, som du kan finde ved at scrolle ned til "Gennemsigthedsrapport" på følgende link: <https://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/>

Transport

Medlemmer med bopæl uden for hovedstadsområdet kan få rejsegodtgørelse mod efterfølgende indsendelse af billetter. Refusionen er prisen på billigste tog- eller busbillet med fradrag af kr. 75. Associerede medlemmer, og medlemmer, der er i kontingentrestance, kan ikke deltage i generalforsamlingen og har ikke stemmeret ved urafstemninger, jf. vedtægternes § 11. **HUSK MEDLEMSKORT TIL GENERALFORSAMLINGEN.**

Tilmelding til middag efter generalforsamlingen

Hvis du ønsker at deltage i middagen, så skal tilmelding ske senest den 20. april 2026 til df@danskforfatterforening.dk. Middagen betales i døren og koster 125 kr. inkl. fri bar. Vi modtager MobilePay.

Formandens årsberetning

2025

AF ANNE SOFIE HAMMER, FORPERSON FOR DANSK FORFATTERFORENING

Sidste års generalforsamling blev som bekendt afholdt i Aarhus. Det fungerede godt. Generalforsamlingen var velbesøgt, og det var dejligt at se den store opbakning til også den form for samarbejde på tværs af landet.

Foreningens nye bestyrelse trådte sammen kort inden sommerferien. Jeg synes, at vi kan være umådeligt tilfredse med den blanding af nye og erfarne kræfter og den meget brede vifte af fagligheder, som bestyrelsen er sammensat af. Der er en god stemning omkring bordet og et rigtig godt samarbejde – til gavn for hele foreningen.

Noget af det første, der skete, efter at jeg var trådt til som forperson, var, at arbejdsgruppen for litteratur afleverede sine anbefalinger til en kommende litteraturhandlingsplan til kulturministeren. En af anbefalingerne fra arbejdsgruppen var nulmoms på bøger, og da det pludselig så ud til, at der faktisk var politisk vilje til at fjerne moms på bøger, deltog Dansk Forfatterforening sammen med en række andre organisationer i en stort opslået nulmoms-kampagne.

Meget kort tid efter gik kulturministeren ud og sagde højt, at han ville arbejde for nulmoms på bøger. Det var jo blot én af anbefalingerne, men i en lang periode stjal den hele den litteraturpolitiske dagsorden.

Og det var temmelig vigtigt, at politikerne ikke valgte at kopiere avisernes nulmoms-løsning, som i stedet indebærer en lønsumsafgift.

Det ville nemlig reelt komme til at betyde, at bøgerne blev dyrere i stedet for billigere for f.eks. skoler og biblioteker. Det kunne gå hen og blive lidt af et kulturpolitisk selvmål. Så Dansk Forfatterforening kæmpede for en løsning, hvor nulmomsen ikke var med lønsumsafgift, men hvor man holdt sig inden for den økonomiske ramme ved ikke at indføre nulmoms på streamingabonnementer.

Hele dette forløb var så fuldt af bump på vejen, at det var et udmærket svendestykke for den nytiltrådte forperson. Og en reminder om, at politiske kampe ofte er meget mere komplekse, end den senere formidling af dem giver indtryk af – og at det kan være en ganske svær balancegang overhovedet at kæmpe den rigtige kamp.

For hvad med alle de andre anbefalinger i rapporten? Hvad blev der af dem, mens vi snakkede moms? Og ville de 340 mio. kr. om året ikke have været bedre brugt mange andre steder i det litterære kredsløb?

Jeg har flere gange måttet huske mig selv på, at situationen jo ikke var, at Kulturministeriet lagde 340 mio. kr. på bordet og spurgte, hvordan vi syntes, de skulle bruges. Situationen var, at der var politisk vilje til at indføre nulmoms på bøger. Og den politiske vilje brugte vi til at presse på og få et forslag igennem. Og lige inden jul fik vi heldigvis besked om, at det forslag, der ville blive sendt i høring, var stykket sammen på præcis den måde, vi havde argumenteret så hårdt for. Det vil sige uden lønsumsafgift.

Og gældende kun for bøger i styksalg – ikke for streamingabonnementer.

I januar 2026 kom så den længe ventede litteraturhandlingsplan fra Kulturministeriet. Den havde to hovedpunkter, nemlig at styrke læsekultur med fokus på børn og unges læseglyde og at styrke rammerne for dansk litteratur og det litterære kredsløb.

De konkrete initiativer var – ud over nul-momsen – at afsætte flere penge til børn og unges møder med forfattere og illustratorer; at øge projektstøtten til lyrik, faglitteratur og billedbåren litteratur; at øge legatstøtten til illustratorer og tegneserieskabere og at oprette et Tegneseriens Hus. Derudover blev der sat penge af

*Jeg kan også sige – nu da jeg har
haft lejlighed til at betragte
processen på nært hold – at der i
hvert fald ikke er nogen, der
slipper godt fra forsøg på at
sweettalke vores jurist.*

*Anne Sofie Hammer,
forperson for Dansk Forfatterforening*

til at øge litteratureksporten, og det blev pointeret, at offentlig litteraturstøtte skal gå til menneskeskabt kunst. Og sidst – men absolut ikke mindst – har Kulturministeriet åbnet op for, at der nu kan forhandles nogle faste vilkår på plads mellem forlag og forfatterforeninger – og mellem forfatterne indbyrdes. Det betyder ikke, at det bliver nemme forhandlinger. Men det er så vigtigt, at det nu fra politisk hold gøres klart, at vi gerne må aftale priser og vilkår. At det hver-

ken er konkurrenceforvridning eller karteldannelse.

I løbet af det år, der er gået, har Dansk Forfatterforening arbejdet på at udfolde den debat, som vi tidligere kaldte MeToo-debatten, til en bredere diskussion om psykisk arbejdsmiljø og om magt i arbejdsrelationer. Vi har indledt samtaler med forlagene ud fra en tanke om, at dét at tale om relationerne er første skridt på vejen til at ændre dem.

Der er en stor interesse for at beskæftige sig med det psykiske arbejdsmiljø i branchen, og forlagene har selv taget initiativ til en række workshops om emnet, hvor også repræsentanter fra forfatterforeningerne har deltaget.

Det er et arbejde, som fortsætter, og som helt sikkert vil komme til at sætte sine spor.

Et andet arbejde, som har fyldt en del i løbet af året, er vores jurists kamp med konkursramte forlag, hvor adskillige medlemmer havde penge i klemme. Det er ofte svært at vurdere, hvornår forlag reelt forsøger at skaffe forfatterne deres penge, og hvornår de i virkeligheden er lidt for smarte, så man er nødt til at sætte foden ned – også selvom det kan betyde, at pengene er endegyldigt tabt. Men jeg kan sige så meget, at der er blevet arbejdet virkelig hårdt på at rede trådene ud og redde, hvad reddes kunne. Jeg kan også sige – nu da jeg har haft lejlighed til at betragte processen på nært hold – at der i hvert fald ikke er nogen, der slipper godt fra forsøg på at *sweettalke* vores jurist.

Når vi i Dansk Forfatterforening hvert år i januar måned holder møde for nye medlemmer, så opfordrer vi dem bl.a. til at engagere sig i arbejdet i fag- og interessegrupperne. Dels fordi det er her, vi som forening kan tilbyde størst faglig identitet og fællesskab. Dels fordi rigtig meget af foreningens arbejde jo foregår netop her.

Illustratorerne iværksatte i 2025 kampagnen “Kan man leve af at tegne?” som er blevet til i samarbejde med tre søsterforeninger, og som trin for trin gennemgår de forhold, en illustratør skal kende til. Det er et virkelig godt og

*... det er så vigtigt, at det nu fra politisk hold gøres klart,
at vi gerne må aftale priser og vilkår. At det hverken er
konkurrenceforvridning eller karteldannelse.*

Anne Sofie Hammer, forperson for Dansk Forfatterforening

grundigt formidlingsarbejde – og et fantastisk eksempel på det store arbejde, faggrupperne gør for lige præcis deres del af medlemsskaren. Og alle vi, der ikke illustrerer bøger, kan faktisk også have glæde af kampagnen, fordi mange af de forhold, den beskriver, også gør sig gældende for andre end illustratører. Så hvis man endnu ikke har været inde på kampagne-sitet, vil jeg anbefale, at man lægger vejen forbi Levafdet.dk.

En anden faggruppe, som har sat gang i vigtige initiativer i det forgangne år, er de faglitterære. Her har blandt andet arbejdet for en faglitterær forfatterskole fyldt meget, og gruppen har indhentet opbakning fra forlagene og har også haft foretræde for Folketingets Kulturudvalg om emnet. Det er et langt, sejt træk at stable en helt ny uddannelse på benene, men der er meget stor velvilje omkring projektet både i branchen og fra politisk hold, og F-gruppen arbejder fortsat på at få den velvilje omsat til handling.

Arbejdet i grupperne er jo ikke altid problemfrit, men vi kan virkelig være stolte over og glade for, at der i vores forening er så mange medlemmer i både fag- og interessegrupper, der på helt frivillig basis arbejder for bedre vilkår, for at hjælpe kolleger og for at få samarbejdet til at fungere.

Som jeg nævnte indledningsvist, synes jeg, at Dansk Forfatterforenings bestyrelse har en

rigtig god og bred sammensætning af fagligheder og erfaringer. Men fremover vil vi i bestyrelsen forpligte os til at gøre rede for denne diversitet. Vi har nemlig fået skrevet ind i vores forretningsorden, at vi forud for valg til ny bestyrelse helt kort vil beskrive sammensætningen af den eksisterende bestyrelse mht. f.eks. alder, køn, faggruppetilknytning og geografiske tilhørsforhold. Vi vil desuden anføre, om bestyrelsen har oplevet eller er blevet gjort opmærksom på problemer med manglende diversitet i forbindelse med bestyrelsesarbejdet.

Dette nye fokus er nok dømt til at skabe debat. Mange finder det unødvendigt og ønsker ikke at blive reduceret til f.eks. alder, køn eller geografi. Det er vi bestemt heller ikke ude på. Men på mange måder hænger et fokus på bredde og rummelighed virkelig godt sammen med foreningens ønske om at arbejde endnu mere på tværs af f.eks. grupper, geografi og alder. Så nu åbner vi den debat. Og så ser vi, hvor den fører hen.

Som jeg håber, at beretningen har gjort klart, er der masser af idéer og gåpåmod i vores gode, gamle forening. På tværs af landet, på tværs af fag- og interessegrupper og ofte også på tværs af tidligere vaner og formater. Det skaber et spændende miljø. Og det er med til at holde foreningen levende. ✖

Årsregnskab 2025

Resultatopgørelse for 2025

Resultatopgørelse 2025
INDTÆGTER

	Resultat 2025 kr.	Budget 2025 kr.	Resultat 2024 kr.
Grundkontingent	4.186.431	4.161.950	4.160.236
Diverse administrative indtægter	916.749	800.000	848.448
Lejeindtægter m.m.	273.624	268.000	276.384
Indtægter ialt	5.376.804	5.229.950	5.285.068

UDGIFTER

Løn og sociale ydelser	-2.438.043	-2.411.989	-2.341.687
Formandskab, bestyrelse og faste udvalg	-573.401	-578.253	-649.501
Lokaleudgifter	-483.192	-510.000	-475.604
Andre udgifter			
- Bladet "Forfatteren"	-521.747	-540.000	-545.162
- Gruppetilskud	-276.000	-276.000	-271.000
- Aktiviteter og projekter	-435.711	-405.000	-363.529
- Kontingent andre organisationer	-15.469	-15.000	-12.519
Administrationsudgifter			
- Telefon, porto, kontorartikler m.m.	-232.500	-229.550	-227.209
- IT-udgifter	-234.802	-185.000	-195.980
- Revision Forfatterforening og Autorkonto	-61.681	-60.000	-55.000
- Juridisk bistand	0	0	0
- Tab på debitorer (ubetalte kontingenter)	-105.483	-150.000	-128.758
- Regulering af moms	9.446		
- Af- og nedskrivninger	0	0	0
Udgifter ialt	-5.368.582	-5.360.793	-5.265.949

Resultat før finansielle poster

8.222	-130.843	19.119
--------------	-----------------	---------------

Finansielle poster

- Renter	25.847	0	43.603
- Kursregulering investeringer	97.049	0	80.500
- Udbytte	53.776	0	71.872
Finansielle poster i alt	176.671	0	195.975

Årets resultat

184.893	-130.843	215.094
----------------	-----------------	----------------

Årets resultat foreslås overført til næste år

Balance pr. 31/12 2025
AKTIVER

	31.12.2025 kr.	31.12.2024 kr.
Inventar	0	0
Materielle anlægsaktiver i alt	0	0
Andelslejlighed	738.731	738.731
Finansielle anlægsaktiver i alt	738.731	738.731
Anlægsaktiver i alt	738.731	738.731
Mellemregning, projekter m.m.	0	15.218
Periodeafgrænsning/tilgodehavender/forudbetalinger	493.809	450.469
Tilgodehavender i alt	493.809	465.687
Likvide beholdninger	4.476.994	3.983.267
Værdipapirer	2.480.982	2.384.446
Omsætningsaktiver i alt	7.451.784	6.833.400
Aktiver i alt	8.190.515	7.572.131

PASSIVER

	31.12.2025 kr.	31.12.2024 kr.
Kapitalkonto, inkl. årets resultat	6.167.434	5.982.541
Primære grupper	265.983	365.350
Interessegrupper	91.731	102.122
Kapitalkonto i alt	6.525.149	6.450.013
Kortfristede gældsforpligtelser i alt		
Depositum	51.000	51.000
Periodeafgrænsningsposter	767.855	277.054
Mellemregning andre projekter m.m.	26.614	6.291
Skyldige omkostninger	11.503	14.027
Skyldig moms	32.338	
Hensættelser vedrørende næste regnskabsår	599.211	605.068
Anden gæld	176.845	168.678
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	1.665.366	1.122.118
Gældsforpligtelser i alt	1.665.366	1.122.118
Passiver i alt	8.190.515	7.572.131

Budget 2026

Budget 2026

Budget 2026

INDTÆGTER

Kontingent
Diverse administrative indtægter
Lejeindtægter og diverse tilskud
Indtægter ialt

Resultat 2025 kr.	Budget 2026 kr.
4.186.431	4.202.950
916.749	890.246
273.624	270.604
5.376.804	5.363.800

UDGIFTER

Gager og lønninger
Forpersonskab, bestyrelse og faste udvalg
Lokaleudgifter
Andre udgifter
- Bladet "Forfatteren"
- Gruppetilskud
- Aktiviteter og projekter
- Kontingent andre organisationer
Administrationsudgifter
- Telefon, porto, kontorartikler m.m.
- IT-udgifter
- Revision Dansk Forfatterforening og Autor
- Juridisk bistand m.v.
- Tab på debitorer (ubetalte kontingenter), afskrivninger
- Regulering af moms
Udgifter ialt

-2.438.043	-2.462.493
-573.401	-602.573
-483.192	-504.531
-521.747	-564.310
-276.000	-286.000
-435.711	-325.000
-15.469	-16.000
-232.500	-243.193
-234.802	-205.000
-61.681	-65.250
0	0
-105.483	-130.000
9.446	15.000
-5.368.582	-5.389.350

Resultat før finansielle poster

Finansielle poster

Årets resultat

8.222	-25.551
176.671	0
184.893	-25.551

Kassererberetning

AF KASSERER HENRIK POULSEN

Regnskabet for Dansk Forfatterforenings virke 2025 viser et beskedent overskud på 8.221 kr. før de finansielle poster. Lægger vi dem til, bliver årets resultat 184.893 kr., som overføres til næste år. Regnskabet er behandlet på bestyrelsesmødet i januar 2026, som anbefaler det til godkendelse på årets generalforsamling. Revisionsrapporten har ingen påtegninger til det førte regnskab.

I en forening som vores, hvis økonomi ikke er udsat for markedskræfter, er det en fordel, at vi kan fastlægge et budget, som det i høj grad er muligt at styre efter. Det har vi konstateret i tidligere regnskabsår og nu også i regnskabet for 2025. Når det er sagt, er der selvfølgelig afvigelser inden for de enkelte poster.

Regnskabet rummer tre faste indtægtsposter. Alle tre poster viser et mindre overskud i forhold til budgettet. Grundkontingentet er steget en anelse, da vi har haft en beskeden medlemsfremgang og ligeså en lidt større indtjening på udlejning af lokaler. Den største indtægtsstigning er på posten Administrationsbidrag tilknyttet forvaltningen af Autorkontoen. Det skyldes især, at foreningen pr. 1. juli 2025 er blevet momsregistreret pga. momslovning på retighedsområdet og dermed en periodevis større arbejdsindsats. Autorkontoens regnskab fremgår i gennemsigtighedsrapporten, som ligeledes er revisorpåtegnet og taget til efterretning i bestyrelsen. Vi har også en mindre indtægt ved at administrere kursusvirksomheden, der finansieres af Statens Kunstfond. Samlet set er foreningens indtægter steget med små 150.000 kr. i forholdet til budget.

I budgettet 2025 var der forudset et underskud på 130.842 kr. Takket være de øgede ind-

tægter slutter vi i plus, lidt over 8.000 kr., selv om de samlede udgifter blev en anelse større end forventet. Hertil skal føjes de finansielle indtægter, som vi generelt undlader at indlægge i budgettet.

Personaleomkostningerne udviser et mindre udsving, der skyldes flere ting, bl.a. at sekretariatschef Sara Strand i løbet af året gik på barselsorlov. Forpersonskab og faste udvalg er blevet lidt mindre end antaget, bl.a. fordi der har været mindre omkostninger til mødeudgifter. I 2024 afsatte vi 50.000 kr. til formandsskifte. Dette er hovedårsagen til faldet fra 2024 til 2025. Omkostningerne i forbindelse med bestyrelsesarbejdet er ligeledes blevet mindre.

Posten *Aktiviteter og projekter* dækker i høj grad de uadventede og medlemsrelaterede aktiviteter. Her oplever vi foreningens dynamik. I budgettet var posten opskrevet med små 40.000 kr., og det endelige resultat viser en samlet merudgift på godt 70.000 kr. Det kan rummes i det samlede regnskab, og pengene er brugt fornuftigt til gavn for medlemmerne.

Der er afsat – men endnu ikke brugt – 50.000 kr. til fjernadgang til møder og arrangementer. Det er et stort ønske, at møder med relevans for hele medlemskredsen kan tilbydes til flere. I løbet af 2026 indkøbes teknisk grej og anden facilitering af videostreaming til flere medlemsmøder og arrangementer.

Udgifterne til foreningens stand på Bogforum 25 landede under budget, så bestyrelsen besluttede at friholde de seks faggrupper for at bidrage med halvdelen af udgifterne. At friholde grupperne for denne ret store udgift var blot en måde at lade overskydende midler gå tilbage til grupperne på. Bogforum-udvalget skal have ros for at forenkle, genbruge og stramt ad-

ministrere standen. Det betød samtidig en smukkere stand og et enklere forløb. Derudover er der givet støtte til en række projekter, f.eks. en workshop for foreningens medlemmer i Nordjylland og en litteraturfestival i Aarhus. Der er anvendt midler til at fortsætte den socialrådgivning, der blev lanceret som et medlemstilbud i 2024. Ordningen fortsætter i 2026, da der er stor tilfredshed med tilbuddet. Generalforsamlingen i april 2025 var forventeligt lidt dyrere, dels fordi der var større rejse- og lønudgifter for fast personale og bestyrelse med placeringen i Aarhus, dels fordi der var valg til bestyrelsen. Dertil kommer leje af lokale og større udgifter til forplejning.

Udgifterne til IT er blevet noget større på grund af nye cloud-løsninger. Det er værd at bemærke, at tabet på debitorer – medlemmer, der er i kontingentrestance – er bragt kraftigt ned. Den gode praksis med, at sekretariatet i november måned opfordrer forpersonerne fra faggrupperne til at kontakte dem venligt og kollegialt, viser sig atter effektiv. Samtidig rykkes der én gang mere fra sekretariatet end tidligere.

Posten *Regulering* af moms fremkommer, når foreningen ved årsafslutning kan beregne det endelige forhold mellem momsfrie og momsbelagte indtægter. Dette var større end forventet, og dermed kan der fradrages yderligere ca. 9.500 kr. i moms (der giver et tilsvarende fald i udgifterne). De finansielle poster er med til at forbedre det endelige resultat for 2025 betragteligt. Vi budgetterer ikke med disse poster, da vi ikke kan vide, hvordan renter og værdipapirer udvikler sig, men vi kan sige, at foreningen har haft godt udbytte af at købe værdipapirer. Det er med til at øge foreningens kapital – som nu er på godt 8 millioner, når medregnes værdi af lejlighed, tilgodehavende mv. Af likvide midler ved årets udgang råder foreningen over 4.476.994 kr. – en forøgelse på omkring 500.000 kr. i forhold til december 2024. Vi kan altså svare enhver sit i et års tid, hvis indtægterne skulle udeblive. Det er ikke et mål i sig selv at øge kapitalen, men at sikre, at den ikke udhules af inflation eller perioder med rentepåvirkninger. Bestyrelsen har en årlig drøftelse om foreningens investeringer, om de er forsvarlige, økonomisk og etisk, og om de skal indløses med henblik på særlige tiltag.

På vegne af DFFs bestyrelse anbefaler jeg regnskabet til godkendelse på årets generalforsamling d. 25. april. ✖

De kritiske revisorers bemærkninger til regnskabet for 2025

AF LOTTE GARBERS
& GUNVOR GANER KREJBERG

Vi har gennemgået det fremlagte regnskab og har på den baggrund stillet bogholderi og sekretariat en række opklarende spørgsmål, der alle er blevet besvaret fyldestgørende. Regnskabet viser, at foreningen fortsat har en meget sund økonomi. Samtidig glæder vi os over, at foreningens medlemstal er stabilt, og at antallet af debitorer er faldende.

Projekter og kurser er gennemført med stor tematisk bredde, og vi har fået oplyst, at niveauet af aktiviteter afspejler det reelle behov.

Årsregnskabet viser, at vi stadig har en stor likvid beholdning i foreningen. Vi har derfor spurgt til bestyrelsens fremadrettede forvaltning af denne og er fortrøstningsfulde over for den – om end konservative – forvaltning af denne.

I forhold til gennemsigtighed har vi efterspurgt, at udgifter til generalforsamling for fremtiden adskilles fra udgifterne til valg.

Vores samlede konklusion er, at Dansk Forfatterforening har en solid økonomi, og vi har en administration, der forstår at balancere den meget præcist. Vi finder regnskabet tilfredsstillende og vil på den baggrund takke sekretariat, bogholderi, bestyrelse og forperson for kvalificeret administration og ledelse. ✖

Den årlige opgørelse fra dit forlag er vigtig for dig – nu og fremover

Selvom du ikke har ret til royalties – i det hele taget eller aktuelt – så har du stadig ret til at få oplysninger om forlagets udnyttelse af dit værk mindst én gang om året.

AF DANSK FORFATTERFORENINGS JURIST, ANNE KOLDBÆK

Det er den tid på året, hvor de fleste forlag har udsendt eller er i gang med at udsende opgørelser med indtægterne fra bogsalget, så de kan afregne royalties til de forfattere, oversættere og illustratorer, der ifølge deres forlagskontrakter har ret til udbetaling.

Men selvom du ikke har ret til royalties – i det hele taget eller aktuelt – så har du stadig ret til at få oplysninger om forlagets udnyttelse af dit værk mindst én gang om året. Det står i ophavsretslovens § 55 A. Det gælder også, selvom du har fået en engangsbetaling, eller du ikke skal have udbetalt royalties for 2025, fordi det er modregnet i dit forskud, eller fordi den optjente royalty er under en mindstegrænse for udbetaling. Oplysningerne kan senere hen vise sig at være penge værd.

Retten til et rimeligt vederlag

Med ændringen af ophavsretsloven (OHL) i juni 2023 blev retten til et rimeligt vederlag indført. Det følger af et EU-direktiv, som Dansk Forfatterforening bidrog til tilblivelsen af. Retten til rimeligt vederlag står nu i OHL § 55 (den uden bogstav).

Det er rigtig godt, men når du får tilbudt en kontrakt af et forlag, kan det være svært at gennemskue, om den tilbudte royalty eller engangsbetaling er rimelig. Vi ved også, at mange accepterer en kontrakt, som de ikke finder helt rimelig, men af forskellige årsager alligevel siger ja til. Da bogkontrakter har en meget lang varighed, er det også umuligt at vurdere, om det aftalte honorar er rimeligt i hele kontraktens levetid.

Retten til at få yderligere vederlag

Det er endnu bedre, at der også er indført en ret til ”aftalejustering” i OHL § 55 b, hvis det med tiden viser sig, at alle de andre, der udnytter dine rettigheder til værket, tjener urimeligt meget mere end dig. Så kan du nemlig kræve at få justeret aftalen med dit forlag, så du fremover får ”yderligere vederlag”, dvs. højere royalty eller en supplerende engangsbetaling.

Det virker altså kun for fremtiden, men for at komme dertil har du brug for viden om fortiden.

Retten til oplysninger om udnyttelsen og indtægter

Det fremgår af OHL § 55 a, at du har ret til at få

”relevante og fyldestgørende” oplysninger fra forlaget mindst én gang om året, så længe dit værk udnyttes. Det bemærkes dog, at hvis udnyttelsen er ophørt, dvs. salget er nul, så er det også en relevant information, som du har krav på at få oplyst, så du evt. kan få rettighederne tilbage.

Oplysningerne handler navnlig om udnyttelsesmåder, udnyttelsesomfang og alle indtægter af udnyttelsen. For nærværende er de typiske oplysningstemaer følgende:

- Udnyttede (udgivne) formater specificeret i: trykt bog, e-bog og lydbog samt eventuelle særudgaver.
- For hvert format skal omsætningen specificeres i størrelse og antal eksemplarer.
- For e-bog og lydbog skal omsætningen yderligere specificeres i: styksalg (download), abonnement (streaming) og biblioteksudlån (streaming).

Det fremgår af den indgåede brancheaftale med Danske Forlag, som kan findes på Dansk Forfatterforenings hjemmeside.

Hvad gør du, hvis forlaget ikke er enig med dig?

Hvis dit forlag ikke vil give dig oplysninger efter OHL § 55 a, eller forlaget ikke mener, at forlagsaftalen skal aftalejusteres med yderligere vederlag efter OHL § 55 b, så er der også råd for det.

Efter OHL § 55 c kan du indbringe din sag derom for Ophavsretslicensnævnet. Det er efter Dansk Forfatterforenings opfattelse også en rigtig god ting. Det øger retssikkerheden for en ensrettet og dermed fair praksis.

Opsummering

Muligheden for at få gennemført et krav om yderligere vederlag afhænger dog af, om du kan bevise, at du får uforholdsmæssigt lidt ift. de samlede indtægter fra dit værk. Det kræver, at du samler oplysninger om udnyttelsen af dine værker med jævne mellemrum.

Det er Dansk Forfatterforenings anbefaling, at du sikrer dig, at du får de relevante oplysning-

*
**

Vi ved også, at mange accepterer en kontrakt, som de ikke finder helt rimelig, men af forskellige årsager alligevel siger ja til.

ger, helst hvert år, eller at du mindst hvert tredje år tjekker op på udnyttelsen af alle de af dine værker, du stadig mener bør være i salg via et forlag, eller som du ikke selv har fået rettigheder tilbage til.

Den almindelige forældelsesfrist efter dansk ret er tre år, og typisk er forlagene ikke forpligtet til at opbevare bogføringsoplysninger i mere end fem år. Til gengæld er mange forlagskontrakter uden tidsbegrænsning og svære at opsiges. Som udgangspunkt varer forlagenes besiddelse af dine rettigheder ofte resten af dit liv plus 70 år!

Et bud på, hvordan bestemmelserne i OHL § 55 a-c kan bruges i en nærmere fremtid, kunne være i forhold til afregningen fra streamingtjenester, fordi bestemmelsen om ret til indsigt i omsætning og aftaleregulering omfatter indtægter fra alle led frem til slutbrugeren.

Er de modtagne oplysninger korrekte?

Det sker også jævnligt, at forfattere bliver i tvivl om, hvorvidt de fremsendte opgørelser over salg og royalties er korrekte. Det er der også råd for i OHL § 57, stk. 2. Der står nemlig, at du har ret til at hyre en revisor til at komme på besøg hos forlaget og tjekke, om opgørelsen stemmer med forlagets bogføringsmateriale. ✖

KALENDER

Hvor intet andet er nævnt, holdes møderne i Dansk Forfatterforenings lokaler i Strandgade 6, København.

Generalforsamling 2026 Lørdag d. 25. april kl. 15-18

Efterfølgende middag kræver tilmelding senest 20. april: df@danskforfatterforening.dk

Medlemsmøde Onsdag d. 29. april kl. 16-18

Om at være selvstændig eller honorarmodtager.

Tilmelding senest d. 22. april: <https://danskforfatterforening.dk/events/medlemsmoede-selvstaendig-eller-honorarmodtager-2/>

BU

Årsmøde Lørdag d. 14. marts kl. 15-23.59

kl. 15-16 foredrag/fagligt indhold, derefter årsmøde frem til kl. 18.

Med efterfølgende middag.

Fredagsmorgenmad Fredag d. 20. marts kl. 9-13

Tilmelding fredagen før: <https://danskforfatterforening.dk/events/morgenmøder-for-buere-fredagsmorgenmad-3/>

DOF

Fransk litteratur på dansk Onsdag d. 11. marts kl. 17-19

Forlægger og oversætter Sofie Vestergaard fortæller om nyere fransk litteratur. Arrangementet er et samarbejde mellem S og DOF.

Generalforsamling Søndag d. 15. marts kl. 15-18

Med efterfølgende middag. Praktiske oplysninger m.v. udsendes direkte til medlemmerne.

FAGLITTERÆRE

Fyraftensmøde Torsdag d. 26. marts kl. 16-18

Benthe Ploug fortæller om *Mageløs Magi – i nutidens Indien*.

<https://danskforfatterforening.dk/events/fyraftensmoede-for-den-faglitteraere-gruppe/>

Årsmøde Fredag d. 27. marts kl. 16-18 med efterfølgende middag

Forslag til dagsorden senest d. 12. marts – se nærmere her:

<https://danskforfatterforening.dk/events/aarsmoede-hos-de-faglitteraere-forfatter/>

Fyraftensmøde Tirsdag d. 14. april kl. 16-18

Peter Olsen om det gamle København.

Tilmelding senest d. 7. april <https://danskforfatterforening.dk/events/fyraftensmoede-med-peter-olesen/>

ILLUSTRATORERNE

Årsmøde Fredag d. 20. marts

Fagligt oplæg kl. 17 og årsmøde kl. 18 med efterfølgende middag. Tilmelding: <https://danskforfatterforening.dk/events/illustratorenes-aarsmoede-2/>

LYRIKERNE

Mød digteren Pia Busk

Onsdag d. 25. marts kl. 15 Pia Busk tager sin skæbne på sig og omsætter et afsporet liv til sublim digtekunst uden sentimentalitet eller selvmedlidenhed, men derimod med meget humor. Arrangementet er et samarbejde mellem seniorgruppen, de skønlitterære og lyrikerne.

Årsmøde Lørdag d. 11. april kl. 15

SKØNLITTERÆRE

Årsmøde Lørdag d. 21. marts kl. 15-18

Med efterfølgende middag. Nærmere info og tilmelding se her: <https://danskforfatterforening.dk/events/skoenlitteraert-aarsmoede-2/>

Fyraftensmøde Mandag d. 13. april kl. 19-21

Romantasi — dampende drager og fortryllede læsere! Tilmelding senest en uge før: <https://danskforfatterforening.dk/events/fyraftensmoede-romantasi-dampende-drager-og-fortryllede-laesere/>

Læsbar Fredag d. 17. april kl. 16-18

Kollegial sparring og input. <https://danskforfatterforening.dk/events/laesbar-14/>

Læsbar Onsdag d. 13. maj kl. 16-18.30

Kollegial sparring og input. <https://danskforfatterforening.dk/events/laesbar-14/>

AARHUSGRUPPEN Onsdagsmorgenmad Onsdag d. 8. april kl. 9-10

Tilmelding mandagen før: <https://danskforfatterforening.dk/events/onsdagsmorgenmad-arrangement-af-bu-gruppen-4/>

SENIORGRUPPEN

Årsmøde Torsdag d. 16. april kl. 15-17

Dagsorden ifølge vedtægter.

Udflygt til Det Kgl. Bibliotek Tirsdag d. 9. juni

DIREKTØR J.P. LUND OG HUSTRU VILHELMINE BUGGES LEGAT

Legatet anvendes som understøttelse til skønlitterære forfattere, der ikke er fyldt 35 år.

Dansk Forfatterforenings legatudvalg indstiller til dette legat ultimo marts, og en ekstern bestyrelse foretager den endelige uddeling i foråret 2027.

Der sendes kun svar til de ansøgere, der får tildelt legatmidler.

Legatportionen forventes at være på kr. 6.000 – 7.000.

GENERELT OM LEGATER

Ansøgningen sendes elektronisk via efond. Link til det elektroniske ansøgningskema findes på Dansk Forfatterforenings hjemmeside <https://danskforfatterforening.dk/legater-2/>

Her finder du også link til en udførlig vejledning i, hvordan der ansøges.

Ansøgningen skal være indsendt senest 8. april 2026, kl. 12.

Folk, der har kendskab til personer, som opfylder betingelserne, opfordres hermed til at rette henvendelse til de pågældende og oplyse dem om legatet og ansøgningsfristen.

NYE MEDLEMMER

Emil Landgreen, BU,
Illustratorerne
København
Senest udgivne titel:
Strandet på paradiset,
Forlaget Bolden, 2025

Rasmus Nielsen
København
Senest udgivne titel:
Nu blunder den lyse nat,
Fioranello, 2025

Hanne Vibeke Moltke, F,
Læremiddelgruppen
København
Senest udgivne titel:
Hybrid ledelse – samarbejde på tværs af tid og sted,
Dansk Psykologisk Forlag, 2022

Frej Larsen, DOF
København
Senest udgivne titel:
Kontoret 3.0,
Mellemegaard, 2023

Louise Voller Midtgaard
København K
Senest udgivne titel:
Stumt vidne sladrer ikke,
People's, 2025

Anders Beyer, F, Seniorgruppen
Senest udgivne titel:
The Voice of Music, Ashgate
Publishing, London 2000

Sofia Elisabeth Heilmann-
Clausen, L, Kvindelige Forfattere
København
Senest udgivne titel:
Det er himlen som trækker vejret,
Gladiator 2023

Ole Jeppesen, F
Odense
Senest udgivne titel:
Fra Madsen Maskingeværer til DISAMATIC,
Frydenlund, 2025

Anna Lyngby Olsen, DOF
Senest udgivne titel:
Perla,
Batzter & Co., 2014

Flavia Cornelia Teoc, S
Senest udgivne titel:
Alluvium,
Forlaget Em, 2025

Marina Louise Botes, S
København
Senest udgivne titel:
For mig ligner det et hul i muren,
Korridor, 2025

Mette Margrethe Gregersen,
Aarhusgruppen, Nordjyllands-
gruppen
Hobro
Senest udgivne titel:
Karrusel,
Forlaget Rebild, 2022

Ole Retsbo, F
København
Senest udgivne titel:
1000 års konspirationsteorier,
Gad, 2025

Salim Abdali, DOF, L
København
Senest udgivne titel:
Det hun er,
Det Poetiske Bureau, 2023

Peter Bugge, DF
Aarhus
Senest udgivne titel:
De mærkelige børn af den triste kat,
Jensen & Dalgaard, 2025

Cecilia Krill, Aarhusgruppen
Senest udgivne titel:
Når skrivesansen vågner,
SPITZEN Publish, 2025

Clara Selina Bach,
Illustratorerne
København
Senest udgivne titel:
Du larmer!
Forlaget Frø, 2024

Ida Johanne Baunkjær, DOF
København
Senest udgivne titel:
Fra de elskendes liv,
Forlaget Verdande, 2025

Hans Henrik Kleinert, L, Senior-
gruppen, Haikugruppen
København
Senest udgivne titel:
*Gå tur. 30
ture på kanten af København*,
Muusmann, 2025

Anette Wilhjelm Jahn, BU
København
Senest udgivne titel:
Den forheksede prinsesse og fyrtejæt,
Dansk Lærereforeningens
Forlag 2023

Louise Christensen Witt, F, DOF,
Aarhusgruppen,
Læremiddelgruppen, Højbjerg
Senest udgivne titel:
Den gyldne skrivemaskine,
Straarup & Co.

Mette With Tvermoes, DOF,
Aarhusgruppen
Aarhus
Senest udgivne titel:
Vinter på Kanelholmen,
Saga Egmont 2025

Anne Jydbal Salomonsen
Kvindelige Forfattere
Hornbæk
Senest udgivne titel:
Alt om skønhed,
Muusmann 2014

Janni Pilgaard, F,
Nordjyllandsgruppen
Senest udgivne titel:
10 nøgler til et liv med tid nok
SPITZEN Publish

Dansk Forfatter-
forening Strandgade 6,
stuen,
1401 København K
Tlf.: 3295 5100
Tlf.-tid: man.-tors. 10-12
og 13-15.
Fredag lukket.
df@danskforfatterfor-
ening.dk
www.danskforfatter-
forening.dk

FORPERSON:

Anne Sofie Hammer
formand@danskforfat-
terforening.dk

JURIST:

Anne Koldbæk
jura@danskforfatter-
forening.dk

BOGHOLDERI:

Trine Larsen
bogholderi@danskfor-
fatterforening.dk

MEDLEMSADMINI- STRATION M.M.:

Nena Wiinstedt
(sekretær):
df@danskforfatterfor-
ening.dk,
Johanne Fabrin Beltoft:
assistance@danskfor-
fatterforening.dk,
Jo Hermann, projekt-
medarbejder:
medlemsservice@
danskforfatterfor-
ening.dk

KURSUSSEKRETÆR:

Kristina Nya
Glaffey:
kursus@danskforfat-
terforening.dk
Tlf.-tid: onsdag kl. 10-12
og 13-15

SEKRETARIATSCHEF OG WEBREDAKTØR:

Morten Visby,
mv@danskforfatterfor-
ening.dk
(Morten Visby vikarierer
for Sara Strand)

Bestyrelsen:

Anne Sofie Hammer (forperson), Juliane
Wammen (viceforperson), Henrik Poulsen
(kasserer), Cindy Lynn Brown, Stephanie
Caruana, Ditte Wiese, Nanna Gyldenkærne,
Kasper Hoff, Lotte Thrane, Marie Priem,
Zarah Juul, Sanne Udsen og Sally Altschuler.

Gruppernes styrelser:

S-gruppen
Stephanie Caruana (fmd.)
Sinus Reuss (næstfmd.)
Anne Nielsen
Anne Zenon
Eva Parum (kasserer)
Martin Holmslykke
Sanne Udsen
Anna Bridgwater (suppl.)
Anjelica Søndergaard (suppl.)
Sally Altschuler (suppl.)

BU-gruppen

Ditte Wiese (forperson)
Lise Bidstrup
Maria Rørbæk
Gunnar Wille
Kasper Hoff
Tomas Lagermand Lundme
Michala Elk
Tine Kej (suppl.)
Jette Rydahl Sørensen (suppl.)
Anna Bridgwater (suppl.)
Illustratorerne
Marie Priem (forperson)
Alice Snerle Lassen
Tomas Björnsson
Line Malling Schmidt
Zarah Juul
Peter Hermann
Simon Væth
Toril Bækmark
Kamila Slocinska (suppl.)
Kontraktrådgivning: Anya Winqvist

L-gruppen

Cindy Lynn Brown (forperson)
Thore Bjørnvig (viceforperson)
Erik Trigger Olesen
Jesper Rugdahl Jensen
Orhan Dogru
Pia Deleuran
André Lundquist
Irene Maria Sidenius
Hans-Erik Rasmussen (suppl.)
Milena Rudez (suppl.)

F-gruppen

Thomas Dickson (formandskab)
Henrik Poulsen (formandskab)
Kaare Øster (formandskab)
Bjørn Førde
Sisse K. Ibsen
René Karpantschof
Charlotte Langkilde
Anne Hedeager Krag (suppl.)
Cathrine Erboe (suppl.)

DOF

Juliane Wammen (fmd.)
Signe Lyng (næstfmd.)
Lotte Jansen (kasserer)
Nanna Lund
Birthe Lundsgaard
François-Éric Grodin
Ninna Brüggemann Brenøe
Louise Ardenfelt Ravind (1.-suppl.)
Siri Nordborg Møller (2.-suppl.)

Haikugruppen

Ulla Conrad (fork. ullaconrad@mail.com)

Kvindelige forfattere i DFF

Birte Kont (birtekont@mail.tele.dk)
Læremiddelgruppen Henrik Poulsen
(fmd. henrik@henrikpoulsen.com)

Seniorgruppen i DFF

Aarhus-gruppen i DFF

Dorthe Klyvø (fmd. info@klyvo.dk)

Nordjyllands-gruppen i DFF Mai Odgaard
Petersen (maiodgaard@gmail.com)

Portfolio

Hvor sidder du og arbejder?

Jeg sidder meget hyggeligt og arbejder i min sofa, godt stablet op af puder og med min bærbare på skødet. På skærmen har jeg begge dokumenter, originalteksten under min oversættelse. Så kan jeg lynhurtigt skifte mellem de to.

Hvordan kom du i gang med at oversætte?

Jeg er cand.mag. i engelsk og latin, og mens jeg læste, blev jeg spurgt af en bekendt, om jeg ville oversætte tekster på en kortfilm fra dansk til engelsk. Og senere, mens jeg stadig læste på Københavns Universitet, oversatte jeg også nogle managementbøger, den første sammen med en ven. Det var mine første oversættelser.

Men du fortsatte ikke med oversætterfaget?

Nej, ikke i første omgang. Jeg har haft to forskellige arbejdsliv. Efter endt uddannelse underviste jeg på HF, læreruddannelsen, og senere på gymnasiet. Jeg blev pensioneret som 70-årig og brugte lidt tid på at puste ud. Men så fik jeg lyst til at arbejde igen, arbejde med sproget og den viden, jeg har. Jeg havde ingen forbindelser i bog- og forlagsbranchen, det var bare ud at lede på nettet.

Og hvad fandt du?

HarperCollins og deres Harlequin-bøger, men ... ja, det var ret dårligt betalt. Og så kom jeg i kontakt med Cicero, hvor jeg fik bedre forhold og også mere interessant litteratur. Og på Politikens Forlag oversætter jeg, sammen med en anden, en storslægtskrønike fra norsk. Der er 40 bind i serien, men jeg ved ikke, om Politiken har købt rettigheder til dem alle, vi er kommet til bind 12.

Hvilken type litteratur oversætter du på Cicero?

Det er romaner, der ender godt! Det er feelgood, britisk og en australsk, og ikke for og om ungdom, men typisk romaner med en moden kvinde som hovedperson – hun står måske ved en skillevej og overvejer, hvad hun skal med sit liv. Der er ret ofte en del cikader i historierne! En genre, som man godt kan kalde skabelonagtig, jeg griner lidt ad det, men synes også, at det tit er godt skrevet. Jeg ser ikke ned på den genre. ✖

ELISABETH BANG-NIELSEN er cand.mag. i engelsk og latin og arbejder som oversætter for forlagene Cicero og Politiken. Hun oversætter skønlitteratur til dansk fra engelsk, svensk og norsk.